

KEURUUN MUSIIKKILEIRI

oppia, iloa ja motivaatiota musiikin harrastamiseen

Tuuli Lehtomäki

Maisterintutkielma

Musiikkikasvatus

Musiikin laitos

Syksy 2014

Jyväskylän yliopisto

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta – Faculty Humanistinen tiedekunta	Laitos – Department Musiikin laitos
Tekijä – Author Lehtomäki Tuuli Maaria	
Työn nimi – Title Keuruun musiikkileiri – oppia, iloa ja motivaatiota musiikin harrastamiseen	
Oppiaine – Subject Musiikkikasvatus	Työn laji – Level Maisterintutkielma
Aika – Month and year 11/2014	Sivumäärä – Number of pages 54 + Liitteet (2 kpl)
<p>Tiivistelmä – Abstract</p> <p>Tutkimus selvittää musiikkileirille osallistumisen merkitystä soitto-opinnoista motivoitumiselle sekä tarkastelee musiikkileiriä oppimisympäristönä. Musiikkileiritoiminta on käynnistynyt Suomessa 1960-luvulla ja on vakiinnuttanut paikkansa osana maamme musiikinopetusjärjestelmää. Leiritoimintaa on kuitenkin tutkittu ja kehitetty valtakunnallisesti hyvin vähän.</p> <p>Tutkimus on aineistolähtöinen tapaustutkimus Keuruun musiikkileiristä. Tutkimusaineisto on kerätty sähköpostikyselyllä 11 leiriopettajalta helmi-maaliskuussa 2014 sekä haastattelemalla neljää leiriläistä musiikkileirin aikana kesällä 2013.</p> <p>Tutkimustulosten perusteella voidaan todeta, että musiikkileirille osallistuminen tukee musiikkiharrastusta paitsi lisäten ylimääräisen kesälukukauden pitkän kesätauon keskelle, myös tarjoten erilaisen ja innostavan, musiikin opiskelulle sopivan oppimisympäristön. Leiriopintojen intensiivisyys ja soiton suuren määrän aikaansaama kehittymisen näkyminen vahvistaa suoritus- ja saavutusmotiveita. Monipuolinen ohjelma kursseineen ja konserteineen tarjoaa polkuja musiikin kokonaisvaltaiseen kokemiseen ja siitä nauttimiseen ja ruokkii siten oppilaan musiikillista innostusta. Leiriympäristössä oman opettajan lisäksi mallia ja tukea ovat antamassa koko leiriperhe henkilökuntineen ja leiriläisineen. Leirikaverit tarjoavat vertaistukea ja yhdessä eläminen ja soittaminen tuo joskus yksinäiseltä vaikuttavaan harrastukseen vahvan yhteisöllisen puolen.</p> <p>Leiri mahdollistaa soitto-opinnoille tärkeiden motiivien vahvistamista ja taitojen oppimista niin aloittelijoiden, opinnoissaan pitkälle edenneiden soittajien, satunnaisten soittelijoiden kuin motivaatio-ongelmien kanssa painivien harrastajienkin kohdalla.</p>	
Asiasana – Keywords musiikkileiri, musiikkiharrastus, motivaatio	
Säilytyspaikka – Depository Jyväskylän yliopiston kirjasto	
Muita tietoja – Additional information	

Sisällysluettelo

1	Johdanto	5
2	Musiikkileiritoiminnasta	7
2.1	Musiikkileiritoiminta Keuruulla	8
2.2	Keuruun musiikkileiri 2013	10
2.2.1	Opetus	10
2.2.2	Osallistujat	13
2.2.3	Muut kurssit	14
2.2.4	Soiton paikka -festivaali.....	15
3	Aiemmat tutkimukset	16
4	Musiikin harrastaminen	19
4.1	Motivaatio oppimisessa	20
4.2	Musiikin harrastamisen motivaatio	21
4.3	Lasten musiikin harjoittaminen	24
5	Tutkimusasetelma	26
5.1	Tutkimusmenetelmä	27
5.2	Aineiston keruu	28
5.3	Tutkimukseen osallistujat	29
5.4	Analyysi	30
5.5	Tutkijan rooli ja tutkimuksen luotettavuus	31
6	Tutkimuksen tulokset	32
6.1	Musiikkileiri tukemassa musiikkiharrastusta	33
6.1.1	Intensiivinen ja tiivis kosketus musiikkiin	34
6.1.2	Monipuolista ohjelmaa ja opetusta	37
6.1.3	Sosiaalinen ja yhteisöllinen ympäristö.....	39
6.1.4	Kannustava ja rento ilmapiiri	40
6.1.5	Vaihtelua ja uusia näkökulmia	41
6.1.6	Elämyksellisyyttä ja hauskuutta.....	42

6.2 Tulosten yhteenveto	44
7 Pohdinta	49
Lähteet	52
Liitteet	55

1 JOHDANTO

Olen kasvanut musiikkileirivuosien aikana 7-vuotiaasta viuluopintojaan aloittelevasta musiikinharrastajasta 25-vuotiaaksi opintojaan viimeisteleväksi musiikkikasvattajaksi. Kaverit, yhteisöllinen ilmapiiri ja musiikin yhdessä tekemisen riemu ovat vuosi toisensa jälkeen saaneet niin minut kuin monen muunkin palaamaan Keuruulle. C-orkesterin III-viulun takapultista alkanut leiriurani on jatkunut yli kymmenen leiriläisvuoden jälkeen erilaisissa työtehtävissä roudarista stemmaharjoitusohjaajaan, leirisihteeriin ja konserttituottajaan.

Kokemuksieni mukaan musiikkileirillä on suuri musiikkikasvatuksellinen merkitys ja positiivinen vaikutus musiikkiharrastuksen jatkumiselle. Leirille osallistuminen on lapsuudessa ja nuoruudessa ollut musiikkiharrastukseni vuosittainen kohokohta. Sen sijaan, että koulujen ja musiikkiopistojen kesäloma olisi tuonut kymmenen viikon tauon soittoharrastukseen, on musiikkileiri tarjonnut intensiivisen kymmenpäiväisen soittorupeaman, jonka vaikutukset ovat näkyneet pitkälle syksyyn ja ehkä motivoineet jatkamaan soittoharrastusta. Kymmeneen musiikintäyteiseen leiripäivään on sisältynyt oman instrumentin yksityistuntien lisäksi yhteissoittoa isossa orkesterissa ja pienemmissä yhtyeissä, teoria-asioiden opiskelua, laulua kuorossa tai lauluyhtyeessä, harjoittelua itsenäisesti ja kavereiden kanssa sekä säestysharjoituksia ja matineaesiintymisiä. Leirin ohessa järjestetyt Soiton paikka -konsertit ovat monipuolistaneet leirin antia entisestään ja tarjonneet innoittavia musiikkikokemuksia niin leiriläisille, opettajakunnalle kuin muillekin kuulijoille. Tuskinpa vain olisin muutoin alle viisitoistavuotiaana päässyt kuulemaan UMOa, Pekka Kuusistoa, Annamari Kähärää ja muita alansa huippuja taiteilijoita tai soittamaan isoissa orkestereissa. Lisäksi leirikaverien vertaistuki on ollut merkittävä kannustin musiikkiharrastusten jatkumiseen.

Valitsin musiikkileiritoiminnan maisteritutkielmani aihepiiriksi, sillä haluan tutkia ja tuoda esille musiikkileirin merkitystä nuorille musiikinharrastajille. Aiheesta ei juurikaan ole aiempia tutkimuksia ja havaintojeni mukaan leirille osallistumisen

vaikutusta ei välttämättä tiedosteta. Musiikkileirit, joita Suomessakin järjestetään kohtalaisen paljon, ovat kuitenkin merkittävä lisä erityisesti kesäajan musiikinopiskeluun ja siten huomattava musiikkikasvatuksen foorumi. Kohdennan tutkimukseni tapaustutkimuksena Keuruun musiikkileiriin, sillä eri musiikkileirien sisällöt poikkeavat toisistaan ja oma osaamiseni ja aiheen tuntemukseni myös organisaation näkökulmasta liittyy nimenomaan em. leiriin. Toivon tutkimukseni tuovan esille musiikkileirille osallistumisen merkityksiä ja tarjoavan tietoa musiikin monipuolisesta oppimisesta ja motivoivasta oppimisympäristöstä. Tutkimus ja aiheeseen perehtyminen tarjonnevat myös ideoita musiikkileiritoiminnan kehittämiseen ja perusteita toiminnan turvaamiseksi.

Aiemmin musiikkileirejä on käsitelty tutkimuksellisesti esimerkiksi Anneli Korhosen maisterintutkielmassa (1983), jossa kartoitettiin Keski-Suomen alueen musiikkileirien toimintaa. Korhonen etsi tietoa leirien opiskelijoista ja heidän mielipiteistään, selvitti leiriopintojen tavoitteita ja sisältöjä sekä opettajien näkemyksiä leiritoiminnasta. Korhosen tutkimuksen tulokset osoittivat, että musiikkileirien toiminta koetaan tarpeelliseksi sekä opettajien että oppilaiden keskuudessa. Tutkimuksesta nousi esille myös leiritoiminnan merkitys nuorisotyön muotona: oppilaat korostivat leirien sosiaalista puolta (Korhonen 1983, 22, 98, 102).

Oman tutkimukseni näkökulmana on Keuruun musiikkileirin merkitys soitto-opinnoissa edistymiselle. Tutkin musiikkileirille osallistumisen vaikutusta soittoharrastuksen motivaatioon sekä musiikkileiriä oppimisympäristönä. Tutkimukseni on aineistolähtöinen ja aineiston keräsin sähköpostikyselyllä 11 leiriopettajalta sekä haastattelemalla neljää leiriläistä.

2 MUSIIKKILEIRITOIMINNASTA

Musiikkileirejä on järjestetty Suomessa 1960-luvulta lähtien aktiivisesti ja ne tuntuvat vakiinnuttaneen paikkansa osana maamme musiikinopetusjärjestelmää. Katri Pesonen (2002) kirjoittaa Pohjois-Karjalan musiikinopetuskulttuuriin perehtyneessä historian pro gradussaan musiikkileiritoiminnan levinneen Suomeen 1960-luvulla Yhdysvalloista, jossa vastaavalla toiminnalla oli jo pitkät perinteet (Pesonen 2002, 5–6). Suomen musiikkileiritoiminnan edelläkävijä, Oriveden Klemetti-Opiston musiikkileiri, lisättiin opiston kurssiohjelmaan vuonna 1961 tarjoamaan korkeatasoista opetusta ja sinfoniaorkesterisoittomahdollisuuksia eri puolilta Suomea tuleville nuorille (Partanen 2009, 203). Toiminta levisi ja pian useat työväenopistot sekä musiikki- ja kansalaisopistot ryhtyivät järjestämään opetustaan kesäajalla leirimuodossa. Leireistä suurimman osan taustalla oli siis jokin virallinen organisaatio. Yhdistysten ylläpitämiä leirejä oli Pesosen löytämien tietojen mukaan 1970-luvulla vain kolme. (Pesonen 2002, 5–6.) Näihin lukeutuu myös 1971 vuodesta lähtien Läntisen Keski-Suomen musiikkileiriyhdistyksen järjestämä musiikkileiri.

Monen 1960–1970-luvulla toimintansa aloittaneen musiikkileirin taustalla oli alueellisten harrastusedellytysten kohentaminen. Pitkät välimatkat, pätevän opetuksen puute ja perheiden taloudellinen tilanne ovat monella syrjäisemmällä alueella olleet esteenä musiikinopetukseen osallistumiselle ennen musiikkioppilaitosverkoston leviämistä ja leirit ovat pyrkineet tarjoamaan läänien nuorille pätevää opetusta kesäajalla. (Pesonen 2002, 7–8.) Leirien lukumäärä kasvoi 1960–1970 luvun vaihteessa nopeasti. Musiikinopetustoimikunnan väliraportti vuodelta 1974 (ks. Pesonen 2002) kertoo, että vuonna 1973 Suomessa järjestettiin jo noin 90 erilaista musiikkileiriä ja –kurssia, joilla opiskeli yhteensä noin 5000 lasta ja nuorta. Toimikunta katsoi, että leiritoiminta oli tehokas ja onnistunut musiikinopiskelumuoto – myös musiikinopetuksessa ilmenevien alueellisen ja sosiaalisen eriarvoisuuden poistamisen kannalta. (Musiikinopetustoimikunnan väliraportti 1974, viitattu lähteessä Pesonen 2002, 56–57.)

Leirien nykyistä lukumäärää ja toimintaperusteita on vaikea arvioida tai selvittää, sillä musiikkileiritoiminnalta puuttuu yhteinen kattojärjestö tai muu organisaatio (vrt. Korhonen 1983.) Maamme musiikkileiritoiminta on kuitenkin pysynyt vireänä musiikkioppilaitosverkoston kehittyttyäkin ja leireistä on muotoutunut musiikinopiskelijoille tärkeä kesälukukausi, jolloin soittaja saattaa edistyä paremmin kuin koko talvikaudella (Partanen 2009, 203).

Kuvaan tässä luvussa Läntisessä Keski-Suomessa toimivan musiikkileiriyhdistyksen toimintaa muodostaakseni kuvan siitä mihin Keuruun musiikkileirin toiminta pohjautuu. Alaluvuissa käsittelen Keuruun musiikkileirin toimintaa kesällä 2013 esitelläkseni mitä leirin opetusohjelma nykyisellään sisältää ja luodakseni pohjan tutkimusaineiston haastateltavien ja kyselyvastaajien taustalle.

2.1 Musiikkileiritoiminta Keuruulla

Musiikkileiritoiminta Keuruulla perustuu Läntisen Keski-Suomen musiikkileiriyhdistyksen työhön. Yhdistys on perustettu vuonna 1971 päätarkoituksenaan musiikkileirin järjestäminen ja musiikkitoiminnan edistäminen Keuruun, Multian, Petäjäveden ja Uuraisten alueella (Läntisen Keski-Suomen musiikkileiriyhdistyksen säännöt 1977). Läntisen Keski-Suomen musiikkileirinä tunnettu leiri järjestettiin alkuaikoinaan vaihtelevasti Keuruun ja Petäjäveden koulukeskuksissa, mutta 1983 leirin järjestyspaikaksi vakiintui Keuruu (Toimintakertomukset 1979–1985). Vuodesta 2010 asti leiri on virallisestikin tunnettu Keuruun musiikkileirinä ja kesän 2013 leiri oli järjestyksessään 43., kuten käy ilmi musiikkileiriyhdistyksen vuosikertomuksesta (Vuosikertomus 2013). Vuosien varrella leiri on laajentunut alueellisten harrastusmahdollisuuksien edistäjästä valtakunnallisesti suosituksi leiriksi ja osallistujia saapuu niin syrjäisemmiltä seuduilta kuin isoista musiikkiopistoistakin.

Kymmenpäiväisen musiikkileirin lisäksi yhdistys järjestää alueellisesti suositun viisipäiväisen musiikkileikkikoulun sekä monipuolisia konsertteja sisältävän Soiton paikka -festivaalin yhteistyössä Keuruun kaupungin kanssa. Aikuisille suunnattua kurssitoimintaa kehitetään ja kesällä 2013 järjestettiin ensimmäistä kertaa aikuisten

kuorokurssi. (Vuosikertomus 2013). Musiikkileirin, musiikkileikkikoulun, aikuisten kurssitarjonnan ja Soiton paikka -konserttien yhdenaikaisuus saavat huomattavia synergiaetuja toisistaan ja palvelevat niin paikkakunnan kuin laajemmankin lähialueen kulttuuritarjontaa.

Keuruun musiikkileirille on viime vuosina ilmoittautunut vuosittain noin 120–140 iältään 6–19-vuotiasta lasta ja nuorta sekä lisäksi mukana on satunnaisesti ollut aikuisopiskelijoita. Kun alle kouluikäiset musiikkileikkikoululaiset lasketaan mukaan, on leirin vuosittainen osallistujamäärä ollut lähes 200. (Vuosikertomus 2013.) Aikuisopiskelijoiden pientä määrää selittää osaltaan majoitustilojen puutteellisuus. Leiriläiset majoitetaan yhteismajoitukseen koululuokkien lattialle ja aikuisopiskelijoiden tiedustelemiin majoitustarpeisiin on pystytty vastaamaan vain harvoin. Myös leirille osallistuvien perheiden majoitustiloille olisi kysyntää. Uskon, että mikäli paikkakunnan keskusta-alueen majoitusvaihtoehdot parantuvat tulevaisuudessa, voisi leirin aikuisopiskelijoidenkin määrä kasvaa.

Musiikkileirin ohessa järjestettävät Soiton paikka -konsertit kuuluvat osaksi leiriläisten ohjelmaa ja tukevat leirin tavoitteellista musiikki- ja kuuntelukasvatusta (ks. luku 2.1). Konserteissa leiriläiset pääsevät näkemään ja kuulemaan opettajiaan sekä muusikkovierailijoita taiteellisessa työssä ja saavat konserttikokemuksia niin kuuntelijoina kuin esiintyjinäkin. Soiton paikka -konsertit järjestetään tiiviissä yhteistyössä Keuruun kaupungin kulttuuritoimen kanssa ja konserttien tavoitteena on paikallisen kulttuuritarjonnan lisäksi vireyttää ja monipuolistaa seutukunnan konserttitarjontaa. (Vuosikertomus 2013.) Konsertit onkin huomattu laadultaan ja monipuolisuudeltaan maakunnallisesti merkittäviksi, joskaan ne eivät vielä tavoita potentiaalista näkyvyyttä ja yleisöä.

Keuruun musiikkileirin toiminta on kehittynyt ja uudistunut toimintavuosien aikana. Leirin alkuvuosina leirille osallistui lähinnä jousisoittajia Sulasolin ylläpitämän puhallinleirin vuoksi. Musiikkileiriyhdistyksen järjestämän leirin soitinvalikoima laajeni vähitellen kattamaan lähes kaikki orkesterisoittimet ja viime vuosina mukaan ovat tulleet myös bändisoittimet.

2.2 Keuruun musiikkileiri 2013

Kymmenpäiväinen musiikkileiri järjestettiin Keuruun koulukeskuksessa 26.6.–4.7.2013. Leirille osallistui 148 leiriläistä. Instrumenttiopettajia oli 23, säestäjiä 2, stemmaharjoittajia 2, yhtyeohjaajia ja kapellimestareita 5 sekä 1 draamakurssin ohjaaja. Yhteensä yhdistys siis työllisti 36 alansa ammattilaista tai ammattiin valmistuvaa. Leirin muu henkilökunta, 17 henkilöä, huolehti leiriarjen toimivuudesta, yö- ja päivävalvonnasta, kioskista, vapaa-ajan ohjelmasta, roudauksesta, siistinnästä, konserttijärjestelyistä, palkanmaksusta, esiintyjien vastaanotosta, tiedotuksesta, tekniikasta ja kansliasta. Ruokapalvelut ostettiin Keuruun kaupungilta. (Vuosikertomus 2013.)

Pääkohtina musiikkileirin sisällöissä ovat yksilöllinen instrumenttiopetus, yhtye- ja orkesteriopetus, musiikkiharrastusta monipuolistavat workshopit sekä kuuntelu- ja esiintymiskasvatus Soiton paikka -festivaalin konserteissa. Läntisen Keski-Suomen musiikkileiriyhdistys on kirjannut musiikkileirin tavoitteet Keuruun musiikkileirin opetussuunnitelmaan, joka sisältyy yhdistyksen vuosittaiseen toimintasuunnitelmaan. Opetussuunnitelman mukaan musiikkileirin tavoitteena on tarjota elämyksellistä ja kokonaisvaltaista musiikkikasvatusta kaikenikäisille sekä musiikin genererajat ylittävää opetusta. Ammattiopettajat pyrkivät takaamaan oppilaan yksilölliset tarpeet huomioivan laadukkaan ja innostavan musiikinopetuksen. Leiri tarjoaa erilaisia yhteismusisointimahdollisuuksia niin soittaen, laulaen kuin liikkuen sekä herkän kuuntelun oppimista Soiton paikka -konserteissa. Lisäksi leirin tavoitteena on tarjota yhteisö, jossa voi tavata samanhenkisiä ihmisiä, aikuisia ja lapsia ja luoda elinikäisiä ystävyysuhteita. (Toimintasuunnitelma 2013.)

2.2.1 Opetus

Instrumenttiopetus

Leirillä järjestettiin 14 eri instrumentin opetusta. Jokainen leiriläinen sai oman soittimensa yksilöopetusta päivittäin 30 tai 45 minuuttia. Pidemmän soittotunnin valitsi 20 leiriläistä. Myös sivusoittimen opetukseen osallistuminen oli mahdollista ja 18

leiriläistä soittikin leirillä kahta eri instrumenttia. Instrumentit ja soitinjakauma on esitetty oheisessa taulukossa (ks. Taulukko 1). Leiriläisistä jousisoittajia oli 68, joista 1 sivusoittaja, puhallinsoittajia 46, bändisoittajia 38, joista sivusoittajia 14, sekä akustisen kitaran soittajia 13, joista sivusoittajia 3. (Vuosikertomus 2013.) Piano ei ole kuulunut soitinvalikoimaan leirin vahvan orkesteripainotuksen vuoksi. Bändiopetuksen tultua mukaan olisi kosketinsoittimet toki luontevasti liitettävissä soitinvalikoimaan, mutta ainakaan vielä yhdistys ei ole nähnyt mahdollisuutta tähän. Vastassa ovat tila- ja resurssikysymykset sekä leiriläisten maksimimäärän tavoittaminen muutoinkin.

TAULUKKO 1. Soitinjakauma Keuruun musiikkileirillä 2013 (Vuosikertomus 2013).

Instrumentti	Oppilasmäärä yht.	45 min tunnit	Sivusoittimena
Viulu	42	8	
Altoviulu	1		
Sello	23	2	1
Kontrabasso	2		
Kitara	13	1	3
Huilu	15	2	
Klarinetti	12	4	
Oboe	4	1	
Saksofoni	5		
Trumpetti	7	1	
Pasuuna	3		
Sähkökitara	14	1	4
Sähköbasso	11		7
Rummut	13		3

Orkesterit ja yhtyeet

Leirillä toimi kolme orkesteria, joihin jousi- ja puhallinsoittajat jakaantuivat soittotaitonsa mukaan. Soitinopinnoissaan edistyneimmät, perustaso 3 -tutkinnon suorittaneet, soittivat A-orkesterissa klassista ja kevyempää ohjelmistoa. Osa 2,5 tunnin päivittäisestä harjoitusajasta käytettiin jousi- ja puhallinorkestereiden erillisen ohjelmiston harjoitteluun. A-orkesterin yhteisohjelmistossa oli Tsaikovskin Pähkinänsärkijä-sarja, Markku Johanssonin Savitaipale, leiriperinteisiin kuuluva Merikannon Kesäillan valssi sekä elokuvasäveliä Pirates of the Caribbean ja James Bond

-elokuvista. Lisäksi Puhallinorkesteri soitti puhallinorkesteriohjelmistoa kolmen kappaleen verran ja jousisoittajien muodostama Barokkiorkesteri harjoitteli barokkimusiikin fraseerausta valmistaen pienen barokkiohjelmiston. (Vuosikertomus 2013.)

B-orkesterin riveihin kokoontui 43 soitinopinnoissaan jo alkua pidemmälle ehtinyttä soittajaa. Ohjelmisto rakennettiin soittajien ja kokoonpanon ehdoilla, kapellimestarin sovituksen kautta ohjelmistosta löytyi Preatoriusta, Hobbit-elokuvan säveliä, Rautavaaran Sininen uni sekä tuttuja lauluja sisältänyt Kevätpoturi. Myös soitinopintojensa alussa olevat pääsivät heti mukaan orkesterisoittoon. C-orkesterilaiset harjoittelivat yhteismusisointia leirin aikana liikkuen, laulaen ja soittaen ja valmistivat esityksekseen Tsaikovskin Pienten joutsenten tanssin baletista Joutsenlampi pienin Angry birds -maustein. (Vuosikertomus 2013.)

Akustisen kitaran soittajat kokoontuivat musisoimaan kitaraopettajien johdolla kahteen yhtyeeseen. Sähkökitaristit, sähköbasistit ja rumpalit osallistuivat bändisoittoon. Soittajat jaettiin seitsemään bändiin ja bändien ympärille koottiin vahvistukseksi mm. jousi- ja puhallinsektioita ja laulajia. (Vuosikertomus 2013.)

Lisäkurssit

Kuoro ja lauluyhtyeet. Kuorossa lauloi 18 ja lauluyhtyeissä 21 leiriläistä. Lauluyhtyeisiin ilmoittautuneista muodostettiin neljä yhtyettä, jotka harjoittelivat leirin aikana omat kappaleet sekä yhden yhteisen biisin. (Vuosikertomus 2013.)

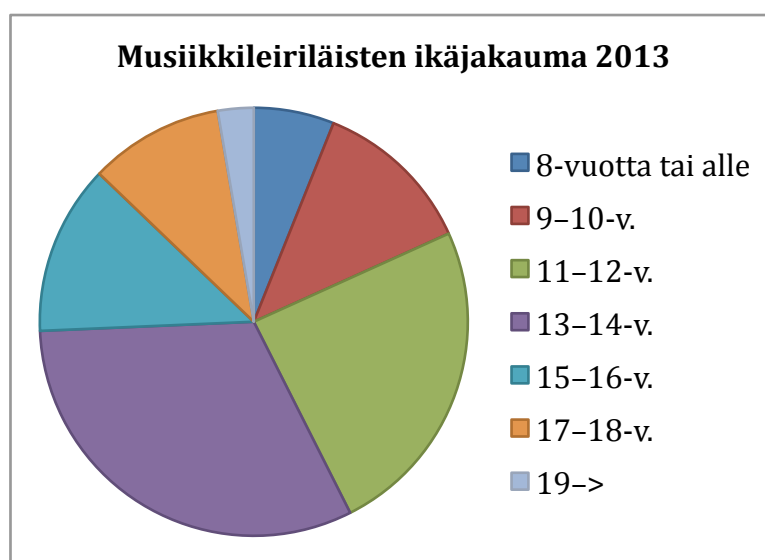
Eloa stagelle -draamakurssi. Draamakurssi järjestettiin vuonna 2013 toista kertaa, kurssille osallistui 24 lasta ja nuorta. Kurssilla harjoiteltiin musiikin harrastusta ja esiintymistä tukevia taitoja, kuten teatteri-ilmaisun perusteita, mimiikkaa, improvisaatiota ja äänenkäyttöä. Kurssilla valmistettiin esitys, johon sävellyskurssilaiset sävelsivät ja soittivat live-musiikin. (Vuosikertomus 2013.)

Rytmiikkapaja. Rytmiikkapajaan osallistui 10 leiriläistä, jotka seikkailivat rytmien maailmassa leikkien, liikkuen, tanssien, soitten ja laulaen. (Vuosikertomus 2013.)

Sävellysworkshop. Työpajassa opiskeltiin sävellyksen, soinnutuksen ja pienyhtyeelle sovittamisen alkeita. Kurssilaiset sävelsivät omat kappaleet, jotka esitettiin leirin aikana. Pienempien esitykset kuultiin Oppilasilloissa ja isommat tekivät ja toteuttivat musiikin Eloa stagelle -draamakurssin esitykseen. Kurssille osallistui 8 leiriläistä. (Vuosikertomus 2013.)

2.2.2 Osallistujat

Leiriläiset saapuivat Keuruulle 34:ltä eri paikkakunnalta ympäri Suomen aina Helsingistä, Kuusamosta ja Rovaniemeltä asti. Leirin tavoitettavuus siis todella on valtakunnallista tasoa eikä toiminta-alue muodostu vain lähikunnista. Noin 40 % leiriläisistä oli keskisuomalaisia: Keuruulta 15, Multialta 11, Jyväskylästä 33, Muuramesta 2 ja Jämsästä 1. (Vuosikertomus 2013.) Huomioitavaa on, että alkuperäisten neljän kunnan alueelta leiriläisiä on viime aikoina löytynyt vain Keuruun ja Multian kunnista, Petäjävedeltä ja Uraisilta osallistujia ei ole ollut moneen vuoteen.

KUVIO 1. Keuruun musiikkileiriläisten ikäjakauma 2013 (Vuosikertomus 2013).

Leiriläiset olivat iältään 6–19-vuotiaita ja lisäksi mukana oli yksi aikuisopiskelija. Yli puolet, noin 55%, leiriläisistä oli 11–14-vuotiaita. Huomattavaa on myös se, että musiikkileiriläisistä 58, eli noin 40 %, oli poikia. (Vuosikertomus 2013.)

2.2.3 Muut kurssit

Musiikkileiriyhdistys järjestää vuosittain leirin ohessa kursseja myös muille kuin varsinaisille leiriläisille. Tavoitteena on lisätä mahdollisuuksia musiikin elinikäiseen oppimiseen ja samalla lisätä toiminnan paikallista tavoitettavuutta. Yhtäaikaaisesti musiikkileirin kanssa on jo yli viidentoista vuoden ajan järjestetty musiikkileikkikoulu, joka on sisältänyt muskariryhmien kokoontumiset viitenä päivänä sekä lastenkonsertin. Vastaavaa varhaismusiikkikasvatustoimintaa järjestettiin myös leiriyhdistyksen toiminnan alkuaikoina, mutta toiminta vakiintui ja laajeni vasta 90-luvulla. Esimerkiksi vuoden 1978 leirin musiikkileikkikouluun osallistui 12 lasta, iältään 2,5–6-vuotiaita ja toiminta osoitti, että muskaritoiminta on hyvin liitettävissä soittoleirin yhteyteen (Toimintakertomus 1978). Vuonna 2013 muskarilaisia ilmoittautui 62 ja heistä muodostui kuusi ryhmää. (Vuosikertomus 2013.)

Kesän 2013 uutuuksena oli laattasoitinorkesteri, joka oli suunnattu 7–11-vuotiaille ja aikataulutettu niin, että siihen pystyivät osallistumaan niin musiikkileiriläiset kuin myös paikalliset kouluikäiset. Näin tarjottiin jatkumo musiikkileikkikoulun ryhmille. Laattasoitinorkesteri harjoitteli neljänä päivänä ja esiintyi lastenkonsertissa yhdessä Lastenmusiikkiorkesteri Ammuun kanssa. Orkesterissa soitti 21 lasta, joista 8 osallistui vain em. kurssille, muut 13 osallistuivat myös leirin muuhun opetukseen. Lisäksi mukana oli muutama aikuinen. Laattasoittimet leiriyhdistys sai lainaan JaSeSoi -musiikkikasvatussyhdistykseltä. (Vuosikertomus 2013.) Vastaavalle musiikkileikkikoulua ja musiikkileiriä niveltävälle toiminnalle vaikuttaisi muutamista tiedusteluista päätellen olevan jatkossakin kysyntää. Soitinvalmennus- tai yhteismusisointiryhmät voisivat tavoittaa paikalliset muskareista uloskasvaneet lapset, jotka eivät vielä lähde kymmenpäiväiselle musiikkileirille aloittamaan instrumenttiopintoja. Tällainen toiminta saattaisi luoda luontevan polun leiritoimintaan tutustumiselle ja tukea paikallisten leiriläisten tavoittamista.

Kesällä 2012 muskarilaisten vanhempien keskuudesta nousi esille toive aikuisille suunnatusta musiikkikurssista. Ideaa kehiteltiin ja järjestettiin kuorokurssi, johon löytyikin 15 osallistujaa siitä huolimatta, että kurssi ajoittui ilta-aikaan. Kurssilla harjoiteltiin äänenkäyttöä ja laulettiin suomalaisia ja afrikkalaisia

lauluja rennolla otteella. Osallistujilta ei vaadittu aiempaa kuorolaulukokemusta. Kuoro esiintyi kurssin päätteeksi Keuruun vanhainkodilla. (Vuosikertomus 2013.)

2.2.4 Soiton paikka -festivaali

Keuruun musiikkileirin ohessa järjestetyt virikekonsertit ovat kasvaneet vuosien saatossa musiikkileirin omille leiriläisilleen tarjoamista konserteista koko Keuruun ja Keski-Suomen kesätapahtumaksi, Soiton paikka -festivaaliksi, joka järjestetään yhtäaikaaisesti musiikkileirin kanssa. Konsertit kuuluvat osaksi leirin ohjelmaa ja leiriläiset opettajineen pääsevät osallistumaan monipuolisiin konsertteihin niin yleisönä kuin esiintyjinäkin. (Toimintasuunnitelma 2013.)

Kesällä 2013 festivaalin teemana oli *Tarinoi*. Konserttitarjonnan päämääränä oli tarinoiden kertominen muusikin kautta ja kuulijoiden vieminen erilaisten tarinoiden maailmoihin. Konsertit järjestettiin tiiviissä yhteistyössä Keuruun kaupungin kulttuuritoimen kanssa. Musiikkileiriläiset opettajineen osallistuivat lähes kaikkiin konsertteihin, lastenkonsertti sisältyi myös muskarilaisten osallistumismaksuun. Leirin alkupuolella konserttien esiintyjinä nähtiin leirin opettajia ja vierailevia artisteja, toisella leiriviikolla esiintymisvuorossa olivat leiriläiset. Vierailevina muusikoina nähtiin Yona, Semmarit, lastenmusiikkiorkesteri Ammuu sekä jousikvartetti Artende. Pääasiassa leiriopettajien voimin toteutettiin Maailman paras napa -tanssisatu, Avajaiskonsertti Turinaa ja tarinoita sekä vanhainkotiin viety Lounaskonsertti. Leiriläisillä oli mahdollisuus esiintyä niin yksin, yhdessä kuin isommissa orkestereissakin Eloa stagelle -viihdekonsertissa, oppilasilloissa, bändimatineassa, torisoitoissa sekä leirin ja festivaalin päättäneessä Päätöskonsertissa. (Vuosikertomus 2013.)

3 AIEMMAT TUTKIMUKSET

Kartoittaessani aiempia Suomen musiikkileiritoimintaan liittyviä tutkimuksia havaitsin, että aiheen tutkimus on ollut vähäistä. Kolmenkymmenen vuoden takaa löytyi Anneli Korhosen (1983) maisteritutkielma *Musiikkileiri musiikinopetuksen kentässä: kuvaus neljän leirin toiminnasta Keski-Suomen läänin alueella kesällä 1983* ja tuoreempaa tutkielmaa edustaa Katri Pesosen (2002) historian pro gradu *Soi saloilta soitto: Juuan musiikkileiri osana Pohjois-Karjalan musiikinopetuskulttuuria 1969–2000*. Korhonen (1983) toteaa opinnäytteensä aiheenvalinnan perustuneen juuri siihen, että musiikkileiritoiminta on täysin kartoittamaton alue ja hän havaitsi tietoa puuttuvan niin eri leirien toiminnasta kuin opiskelijoiden ja opettajien näkemyksistäkin. Opinnäytteessään Korhonen pyrki selvittämään, millaisia ovat musiikkileirien oppilaat, leiriopintojen tavoitteet ja sisällöt sekä oppilaiden mielipiteet leiritoiminnasta. Korhosen tutkimus kohdistui Keski-Suomen alueella toimivaan neljään, opetus-sisällöiltään toisistaan eroavaan musiikkileiriin. Yksi tutkituista leireistä oli Keuruun musiikkileiri, silloiselta nimeltään Läntisen Keski-Suomen musiikkileiri. Tutkimuksessa kartoitettiin leirien opetusohjelmia ja muita toimintaan liittyviä tietoja sekä tiedusteltiin opettajien näkemyksiä musiikkileiritoiminnasta. (Korhonen 1983, 1–2.)

Korhonen toteutti tutkimuksen Keski-Suomen läänissä kesällä 1983. Tutkimuksensa johtopäätöksiä Korhonen toteaa, että musiikkileirin toiminta koetaan tarpeelliseksi niin opettajien kuin oppilaidenkin keskuudessa. Opettajien vastauksissa painottui ”kesälukukauden” merkitys, leirin tarjoamat virikkeet ja leiritoiminnan innostava vaikutus – niin oppilaiden kuin opettajienkin kannalta. Korhosen tutkimus tuo esille myös koulutus- ja kulttuuripoliittisen näkökulman: musiikkileirit voivat osaltaan vähentää alueellista eriarvoisuutta musiikinopetuksen tarjonnassa sekä toisaalta tarjota kuntalaisille virikkeitä konserttien muodossa. Lisäksi Korhonen kertoo tutkimukseen vastanneiden oppilaiden korostaneen leirin sosiaalisen luonteen merkitystä ja musiikkia harrastavien ystävien tapaamista ja tuo siten esille leiritoiminnan nuorisotyön muotona. (Korhonen 1983, 102.)

Korhonen kritisoi sitä, että leiritoimintaa ei valvota ja kehitetä valtakunnalliselta taholta. Leirejä voivat järjestää musiikkioppilaitosten lisäksi niin kansalais- ja työväenopistot, kansanopistot, kunnat kuin seurakunnatkin. Korhonen huomauttaa, että ainakin läänien sisällä tarvittaisiin tiiviimpää yhteistyötä järjestäjien kesken leirien opetusohjelmaa suunniteltaessa. (Korhonen 1983, 100–101.) Järjestäjän näkökulmasta voin todeta, että käsitys lähiseudun leirien opetusohjelmasta on aika vähäistä ja yhteistyö voisi olla keino kehittää maakunnan leiritarjontaa monipuolisemmaksi ja samalla vähentää kilpailua painottamalla eri osa-alueita. Toisaalta leirien ja kurssien painotukset ja ajankohdat taitavat jo tätä nykyäänkin olla riittävän erilaiset siihen, että osallistujia riittää. Pesosen (2002) tutkielma tuo esille, että jo leiritoiminnan alkuvuosina yhteistyötä on yritetty viritellä. Vuonna 1974 kokoontui musiikkileirien järjestäjien yhteistoimintaelin, mutta yhteistoimintaa ei saatu käynnistettyä mahdollisten kilpailuasetelmien vuoksi. (Pesonen 2002, 58.)

Korhosen tutkimus osoittaa, että leiriopetus soveltuu erittäin hyvin soitinopetuksen luonteeseen. Päivittäinen ohjaus tarjoaa tehokkaan periodin niin vanhan ohjelmiston kertaamiseen kuin myös uusien teosten harjoittamiseen. Toisaalta tutkimus tuo esille myös teoreettisten aineiden opetuksen ongelmallisuuden. Teoriatutkintojen suorittaminen leirin aikana houkuttelee ymmärrettävästi oppilaita, mutta leirin asettamien aikarajojen puitteissa uusien tietojen omaksuminen voi olla vaikeaa, eikä leirin kurssitutkinto aina takaa samanlaista osaamisen tasoa kuin talvella suoritettu tutkinto. Tämän huomioivat myös eri oppilaitokset ja siten leireillä suoritettujen kurssitutkintojen hyväksymisessä on eroavaisuuksia. (Korhonen 1983, 99–100.) Teoria-aineiden ongelmallisuus huomattiin myös Keuruun leirillä ja teoriaopetuksesta päätettiin luopua vuonna 2011 juurikin Korhosen kommenttien esille tuomista syistä. Teoriasuoritukseen tähtäävän opetuksen sijaan leirille tuotiin mukaan rytmiikan, sävellyksen ja draaman työpajoja.

Tutkielmansa toimenpide-ehdotuksena Korhonen esittää, että tulevaisuudessa musiikkileiritoiminta kaipaisi koko maan kattavaa selvitystyötä. Toiminnan suunnittelun, opetuksen sisällön ja tason valvonta sekä leirien taloudellisen tuen tarkoituksenmukaisempi ohjautuminen helpottuisi kattojärjestön perustamisen myötä. Korhonen ei ehdotuksellaan kuitenkaan toivo musiikkileiritoiminnan kaavoittumista

vaan toivoisi leirien voivan huomioida alueelliset tarpeet korostaen samalla omaa opetuksellista profiliaan. (Korhonen 1983, 101.)

4 MUSIIKIN HARRASTAMINEN

Musiikilla on monia merkityksiä ja ulottuvuuksia ja sitä voidaan pitää vahvana psyykkisen hyvinvoinnin lähteenä. Monet tutkimukset osoittavat, että musiikki lisää monella tavalla hyvinvointiamme ja vaikuttaa tunne-elämäämme. Musiikki tarjoaa vastapainoa työnteolle ja henkistä virkistäytymistä arjen keskelle. Musiikin harrastaminen ja tavoitteellinen musiikin opiskelu ilman ammatillisia tavoitteita on etenkin länsimaiseen kulttuuriin liittyvä ilmiö (Kosonen 2010, 295). Musiikkia harrastetaan yksin ja yhdessä, koulussa, kotona ja eri oppilaitoksissa, ohjatusti ja omaehtoisesti. Suomessa musiikin harrastaminen, kuten soittaminen, laulaminen ja säveltäminen, on yleistä erityisesti lasten ja nuorten keskuudessa. Vapaa-aikatutkimuksen mukaan vuonna 2002 jopa 38 % iältään 10–14-vuotiaista nuorista soitti jotakin soitinta. Koko väestöstä jotain soitinta soitti 14 % ja 26 % oli soittanut joskus aikaisemmin. (Hanifi 2005, 120). Vuonna 2013 toteutettu nuorten ajankäyttöön kohdistuva tutkimus kertoo, että 7–29-vuotiaista nuorista soittamista ja laulamista harrastaa 33 %. Musiikkiharrastuksen (esim. soitat jotain soitinta tai laulat kuorossa) päivittäistä ja viikoittaista vapaa-ajan tekemistä yleisempää lasten ja nuorten keskuudessa on vain tietokoneella, pelikonsolilla tai älypuhelimella pelaaminen, kirjojen lukeminen (muiden kuin koulukirjojen) sekä ulkona käyminen (kahvilat, baarit, bileet). (Myllyniemi & Berg 2013, 41). Musiikki siis yhä edelleen on yksi tärkeimmistä harrastuksista.

Musiikin harrastamisen erinomaisuutta voidaan perustella mm. neurologian tutkimuksilla. Musiikki on optimaalista prosessoitavaa aivoillemme ja kehittää niin kielellisiä, matemaattisia, kuin motorisiakin taitoja. Jo hetkellisellä musiikinkuuntelulla on todettu olevan kehollisia ja kognitiivisia vaikutuksia. Miellyttäväksi koetun musiikin kuunteleminen aktivoi monia osia aivoista ja itselle merkityksellisen musiikin kuunteleminen voi olla itsehoidollinen keino ja toimia esimerkiksi vireystilan säätelyyn. Iloisen, nopeatempoisen ja kuulijaa miellyttävän musiikin kuuntelulla on havaittu olevan edistäviä vaikutuksia kognitiivisista tehtävistä suoriutumiseen. (Huotilainen 2013,

97–100.) Musiikkiharrastus vaikuttaa myönteisesti esimerkiksi kuulokykyyn, keskittymis-kykyyn, tarkkaavaisuuteen, muistiin, oppimiseen, perusälykkyyteen, tunne-elämän tasapainoisuuteen, musikaalisuuteen, motoristen taitojen oppimiseen, sosiaalisiin taitoihin sekä luovaan ajatteluun (Hyry-Beihammer ym. 2013, 152–153).

Aktiivisen musiikkisuhteen perusta luodaan jo varhaislapsuudessa kotiympäristössä ja kodilla onkin suuri merkitys musiikkiharrastuksen tukena jatkossakin. Edellyttäähän lapsen musiikkiharrastus sitoutumista ja niin ajallista kuin rahallistakin panostusta vanhemmilta. Peruskoulu tukee lapsen musiikillista kehitystä, mutta musiikin vähäisten tuntimäärien puitteissa varsinainen tietojen ja taitojen kartuttaminen jää vapaa-ajalle. Musiikkia harrastetaan ja opitaan niin arjessa omaehtoisesti kuin ammattiopettajien johdolla oppilaitoksissa. (Kosonen 2010, 295.)

4.1 Motivaatio oppimisessa

Motivaatiolla tarkoitetaan voimaa, joka säätelee ihmisen toimintaa ohjaten, suunnaten ja ylläpitäen ja siihen vaikuttavat niin sisäiset kuin ulkoisetkin tekijät (Tynjälä 1999, 98). Motivaatiopsykologian tutkimukset ovat pyrkineet määrittämään teorioita ihmisen toimintaa ohjaaville tarpeille ja tavoitteille. Kuten Nurmi ja Salmela-Aro kirjoittavat artikkelissaan Modernin motivaatiopsykologian perusta ja käsitteet, motivaatiopsykologian perusajatukset ovat vuosien aikana vaihdelleet teoreettisesta lähestymistavasta riippuen. Yhtenä klassisten motivaatioteorioiden näkökulmana on motiivien, tarpeiden ja viettien fysiologisuus. Ihmisen toimintaa on perusteltu yksilön sisältä kumpuavista ominaisuuksista, aivojen ja elimistön tarpeista. (Nurmi & Salmela-Aro 2002, 10–11.)

Behaviorismin perusajatuksena on toiminnan jatkumiseen vaikuttaminen ja motivaation lisääminen palkitsemisella. Behavioristisen oppimisteorian mukaan motivaatiota voidaan vahvistaa positiivisesti sosiaalisella tai materiaalisella palkkiolla tai vastaavasti laskea rangaistuksella. Motivaation sisäisen ja ulkoisen tekijöiden tutkimukset kuitenkin ovat osoittaneet että ulkoisten palkkioiden tarjoaminen vähentää sisäistä motivaatiota sen vahvistamisen sijaan. (Tynjälä 1999, 99.) Behaviorismin palkintokeskeisyys on saanut kritiikkiä mm. sosiokonstruktivismin näkökulmasta ja sen pohjalta on

muotoutunut sisäsyntyisen motivaation merkitystä korostava lähestymistapa. Opiskelijan suuntautuminen tavoitteisiin, kiinnostuksen kohteet ja kokemukset painottuvat ja motivaation nähdään lisääntyvän oman suoriutumisen ja onnistumisen huomaamisesta. (Kauppila 2007, 135–136.) Jo 1950- ja 1960-luvun motivaatiopsykologiassa kehiteltiin ajatuksia sosiaalisten ärsykkeiden ja itsensä toteuttamisen motiiveista. (Nurmi & Salmela-Aro 2002, 10–12.)

Opiskelijoiden motivaation lähteet, eli motiivit ovat yksilöllisiä. Hallam (2009) kuvaa motivaation monimutkaisuutta kaaviolla, jossa yksilön sisäiset tekijät ja ympäristön ominaisuudet ovat monitahoisessa vuorovaikutuksessa keskenään ja vaikuttavat oppijan motivaatioon. Hallamin motivaatiomalliin lukeutuu yksilöllisen käyttäytymisen piirteet, oppijan muovautuva persoonallisuus ja minäkuva, yksilön kognitiiviset ominaisuudet ja kognitiiviset prosessit. Lisäksi yksilön tavoitteet ja päämäärät ja ympäristön tekijät vaikuttavat yksilön toimintaan ja tehtäviin sitoutumiseen. (Hallam 2009, 286.)

Kauppila (2007) esittelee Ihmisen tapa oppia -kirjassaan tutkimustulosten perusteella luokiteltuja erilaisia motivoitumisen tapoja. Tehtäväsuuntautuneita opiskelijoita motivoi itse oppiminen, suoritussuuntautuneiden motivaatiota lisää muita parempiin tuloksiin pyrkiminen ja kolmannen motivoitumistyyppin opiskelijat motivoituvat sosiaalisten vaikutusten, kuten toisilta saadun positiivisen palautteen ja toisten opiskelijoiden myönteisen suhtautumisen ansiosta (Kauppila 2007, 136). Musiikkileiriympäristö mahdollistaa nämä kaikki eri motivoitumisen tavat ja etenkin sosiaaliset vaikutukset korostuvat.

4.2 Musiikin harrastamisen motivaatio

Musiikkiopintojen edellyttämä pitkäjänteinen työnteko ja itsenäinen harjoittelu vaativat taustalleen motivaatiota, jota positiiviset kokemukset ja ympäristön tarjoama tuki ruokkivat. Musiikki ei ole vain kognitiivisia tai motorisia taitoja, vaan sen ytimessä ovat tunteet ja elämykset. Juuri musiikin aikaansaamat tunnekokemukset ovatkin osoittautuneet musiikillisen toiminnan, niin tuottamisen kuin vastaanottamisenkin,

motivoivimmiksi tekijöiksi. (Saarikallio, 2013, 37.) Soitto- tai lauluharrastuksesta voi saada välineitä tunteiden ilmaisuun sekä mahdollisuuksia muiden kohtaamiseen ja yhteisöllisiin musiikkikokemuksiin (Hyry-Beihammer ym. 2013, 152).

Erja Kosonen on tutkimuksissaan (Kosonen 1996; Kosonen 2001) perehtynyt nuorten soittoharrastuksen motivaatioon ja sen taustatekijöihin. Tutkimustulokset osoittavat, että musiikkiharrastuksen peruslähtökohtana on omakohtainen kiinnostus musiikkiin ja sen tekemiseen. Tärkeintä on siis itse musiikki ja siitä nauttiminen, soittamisen ilo ja elämykset. Soittamiseen innoittaa myös soittotaidon kehittymisen mukanaan tuomat hallintamotiivit ja yhteismusisointiin liittyvät kontaktimotiivit. Varsinaisen soittamistoiminnan ulkopuolisia merkittäviä vaikuttajia ovat ympäristön tarjoama tuki ja kannustus. (Kosonen 2010, 207.) Kuten tutkimukseni tulokset osoittavat, leiriopinnoissa toteutuvat nämä kaikki näkökulmat. Intensiivinen soittorupeama kartuttaa taitoja lisäten hallintamotiivia, yhteissoitto ja ylipäättään sosiaalinen leirielämä tarjoavat kaivattuja kontaktimotiiveja ja ympäristö kannustaa ja tukee nuorta soittoharrastajaa.

Kososen väitöstutkimus ”Mitä mieltä on pianonsoitossa?” tarjoaa tietoa varhaisnuorten pianonsoittokokemuksista. Vaikka kokemukset perustuvat nimenomaan pianonsoittoharrastukseen, ovat harrastuksen mielekkyyden kokemukset yleistettävissä eri instrumentteihin. Kaikkien tutkimukseen osallistuneiden neljäntoista pianistin tärkeimmäksi musiikkiharrastuksen merkitykseksi tai tavoitteeksi nousi soittamisen ilo ja musiikkikokemusten luomat elämykset, eli musiikin kokonaisvaltainen kokeminen ja siitä nauttiminen. Pianonsoiton opiskelu toimii välitavoitteena: musiikin kokonaisvaltaisen kokeminen vaatii soittotaitoa ja sitä hankitaan opiskelemalla. (Kosonen 2001, 68.)

Musiikkiharrastus aloitetaan usein varhaisessa vaiheessa, mutta sen jatkuvuus ja asema muiden harrastusten joukossa ei ole itsestäänselvyys vaan edellyttää omakohtaisen merkityssuhteen syntymistä. Soittamisen motivaatiota ylläpitävät tekijät voivat muuttua elämäntilanteen ja kehityksen varrella. Kososen mukaan kyseenalaistaminen liittyy erityisesti soittotunneilla käymiseen, yhteistyöhön soitonopettajan kanssa ja soittoharrastuksen alkuvaiheen kokemuksiin. Opettaja-oppilassuhde on olennainen osa soitonopiskelun edistymistä ja opettajanvaihdos on tutkimuksen mukaan tuonut joillekin uutta intoa soittamiseen. Soittamiskriisiin voi myös monilla liittyä omien

tavoitteiden selkiytymättömyyttä ja uhmaa vanhempien auktoriteettia kohtaan, joka kääntyy omakohtaisen motivaation puutteeksi. Tutkimukseen osallistuneilla soittamisen kriisivaihe ajoittui 10–12 ikävuoden tienoille ja Kosonen toteaa 12 vuoden iän olevan motivoitumisen kannalta tärkeä virstanpylväs. Soittotuntien lopettamisen syyksi nousivat esimerkiksi toivotun soittotaidon saavuttamatta jääminen, jonka myötä soittamisen ilo kääntyi pettymykseksi. Soitonopiskelun loputtua ilman opetusta soittaminen kerrottiin tunteen turhauttavalta. (Kosonen 2001, 75–77.)

Tutkimuksiansa pohjalta Kosonen luokittelee nuorten soittamiseen liittyvät motiivit kolmeen eri ryhmään. Selkeästi tärkeimpiä ovat *musiikilliset motiivit*, jotka korostavat soittamisen ja soitettavan musiikin keskeistä merkitystä. Omakohtainen kiinnostus musiikkiin, soitettavan musiikin tuottamat elämykset ja soittamisen ilo ovat nuorten tärkeimpiä syitä harrastaa musiikkia. Musiikista ja soittamisesta saatava mielihyvä ruokkii motivoitumaan soittamisesta enemmän ja enemmän. Myös musiikin terapeuttinen vaikutus nousee tärkeäksi motiiviksi, musiikki toimii keskustelukanavana niin mielialojen kuin konkreettisten tapahtumienkin käsittelyyn, musiikin avulla voi purkaa mielialoja ja käsitellä tunteita. (Kosonen 2010, 304; Kosonen 2001, 78.)

Toiseen motiiviryhmään jaottuivat *suoritus- ja saavutusmotiivit*, kuten kokemukset hallinnan tunteesta ja omasta pystyvyydestä. Hallinnan tunteeseen liittyen tärkeäksi motiiviksi nousi velvollisuudentunne omaa itseä ja itselle asettamia tavoitteita kohtaan. Kosonen erottelee hallintakokemuksista teknisen, eli instrumentin soittamiseen ja ”oikein soittamiseen” liittyvän, hallinnan sekä emotionaalisen hallinnan, joka liittyy musiikin tulkintaan ja itsensä ilmaisemiseen. Kosonen nostaa tärkeäksi huomioksi sen, että nuorten soittajien soittomotivaatiota analysoidessa määrätietoinen itsensä kehittäminen ei liittynyt vain säännöllisiin soittotunteihin, joskin ulkoinen kontrolli aikataulutti soittamista eri tavalla kuin omaehtoinen itsekseen soittelu. (Kosonen 2010, 304.)

Soitettavaan ohjelmistoon liittyvät merkitykset voivat liittyä niin musiikillisiin kuin suoritus- ja saavutusmotiiveihinkin. Musiikkioppilaitosten kurssitutkintovaatimukset voivat esimerkiksi antaa ulkoapäin tavoitteita, joihin päästään harjoittelemalla tietyt kappaleet. Etydien harjoitteluun taas voi löytyä tarvittava motivaatio siitä, että etydiä

harjoittelemalla voi keskittyä tietyn teknisen yksityiskohdan opiskeluun joka kehittää omaa soittotaitoa. (Kosonen 2010, 304.)

Vuorovaikutusmotiiveista tärkeimmäksi nuorille soittotunneilla kävijöille osoittautui kontakti opettajaan, opettajan mallivaikutus sekä opettajalta saatu tuki ja kannustus. Vuorovaikutteisuus tulee keskeiseksi myös yhteismusisoinnin eri muodoissa. Säestysharjoitukset, soitinyhtyeet ja orkesterit liittyvät vahvasti jousi- ja puhallinsoitinten harrastamiseen ja tuovat harrastukseen yhteisöllisen näkökulman. (Kosonen 2010, 304.)

Kosonen toteaa soittamisen motivaation muodostuvan kaikkien näiden kolmen ryhmän sisältämistä motiiveista. Soittamisesta motivoitumisen kannalta paras on optimaalinen soittamiskokemus, flow-kokemus. Sille on tyypillistä tietynlainen hurmioituminen: aika ja paikka unohtuu ja soittaminen vie mukanaan. Optimaalisia kokemuksia voi saada niin yksin soittaessa kuin yhteismusisointitilanteissakin. (Kosonen 2010, 305.)

4.3 Lasten musiikin harjoittaminen

Annu Tuovilan väitöstutkimuksen ”Mä soitan ihan omasta ilosta!” yhtenä tärkeimpänä tutkimuskysymyksenä oli lasten musiikin harjoittamisen kartoitus. Tutkimus toteutettiin pitkittäistutkimuksena 7–13-vuotiaille lapsille tavoitteena kartoittaa lasten kokemuksia musiikin harjoittamisesta ja musiikkiopisto-opinnoista. Tutkimuksesta kävi ilmi, että lasten musiikin harjoittamiseen kuuluu kolme toisiinsa vaikuttavaa prosessia. Tärkeimmäksi nousi lasten omaehtoinen musiikin harjoittaminen, jolle on keskeistä kokeilu ja omaksi iloksi tapahtuva, onnistumisen elämyksiä tarjoava musiikin kuuntelu, laulaminen, soittaminen ja tanssiminen. Tämä vapaa musiikin harjoittaminen kulkee lasten mukana ja ilmenee eri arjen tilanteissa, paikasta riippumatta. (Tuovila 2003, 242.)

Toinen prosessi on Tuovilan (2003) mukaan läheisten neuvoma musiikin harjoittaminen. Lapset hakevat neuvoja etenkin soittavilta tovereilta, perheenjäseniltä, sukulaisilta ja tutuilta. Vastaavasti lapset voivat itse toimia neuvonantajina. Läheisten neuvot koetaan tärkeiksi innostajiksi niin omaehtoisen kuin ohjatunkin musiikin

harjoittamisessa. Kolmanneksi prosessiksi nousi musiikin harjoittaminen ohjatusti aikuisten johdolla, esimerkiksi musiikkiopistossa. Tuovilan tutkimuksen mukaan ”ohjattu musiikin opiskelu eroaa lasten muusta musiikin harjoittamisesta monin tavoin: se edellyttää sopimusta opiskelusta, opettajaa, viikottaista opetusta, harjoittelua, eriytyneitä työtapoja, usein myös opetuksen ostamista, tiettyjä musiikkitaitoja ja nuottien lukemista.” (Tuovila 2003, 140, 242.)

5 TUTKIMUSASETELMA

Tutkimukseni on Keuruun musiikkileiriin kohdistuva tapaustutkimus. Kvalitatiiviselle tutkimukselle tyypillisten piirteiden mukaan tutkimukseni suunnitelma on muotoutunut tutkimuksen edetessä. Pohtiessani musiikkileirin merkitystä eri toimijoiden ja kokijoiden kannalta päätin rajata tutkimuskysymykseni musiikkileirin opettajien ja leiriläisten näkemyksiin ja kokemuksiin Keuruun musiikkileirin vaikutuksesta soittopinoista motivoitumiseen.

Aiheen rajausta harkitessani mielessä oli myös musiikkileirin toimintamallin tutkiminen toiminnan kehittämisen näkökulmasta, tällöin tutkimukseni olisi saanut toimintatutkimuksen piirteitä. Leiritoimijana tiedän, että toimintamallissa olisi kehitettävää ja organisaatio vaatisi vahvistusta, jotta leiritoimintaa saataisiin kehitettyä ja ylipäättään jatkettua entisessä mittavuudessaan tulevaisuudessa. Tutkimukseni kuitenkin muotoutui toiminnan merkityksen tutkimukseksi, jonka tavoitteena on selvittää leirin merkitystä oppilaiden soittoharrastuksen edistäjänä sekä musiikkileiriä oppimisympäristönä. Musiikkileirin järjestäminen ja organisaation kehittämistyön edistäminen on kulkenut tutkimustyöni rinnalla.

Tutkimuskysymykseni ovat:

- 1) Mikä musiikkileirin merkitys on oppilaiden soittoharrastuksesta motivoitumisen näkökulmasta?
- 2) Mitkä ovat opettajien näkemykset leirin merkityksellisyydestä erilaisille musiikin harrastajille?
- 3) Millainen Keuruun musiikkileiri on oppimisympäristönä ja mitkä ovat leirin erityispiirteet?

5.1 Tutkimusmenetelmä

Tutkielmani on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyritään tutkimaan kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti (Hirsjärvi ym. 2009, 164). Tämä toteutui omassa tutkimuksessani mm. siten, että huomioin aineistoa kerätessäni sekä opettajien että oppilaiden näkökulman. Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden kannalta on olennaista, että tutkittavien valinnan tulee olla harkinnanvaraista ja tarkoituksenmukaista satunnaisuuden sijaan (Tuomi & Sarajärvi 2002, 89). Valitsinkin tutkimukseni haastateltavat ja kyselyyn osallistujat harkinnanvaraisesti huomioiden mahdollisimman monipuolisten näkökulmien esille tulemisen. Tutkittavia valitessani huomioin eri instrumenttien, leirikokemuksen sekä opettajilla opetusalan (musiikin varhaiskasvatus, musiikkiopiston instrumenttiopetus, orkesterin johtaminen, bändiopetus) mukanaan tuomat näkökulmat.

Kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohtana ei ole teorian tai hypoteesien testaaminen vaan aineiston monitahoinen ja yksityiskohtainen tarkastelu (Hirsjärvi ym. 2009, 164). Tutkimukseni oli luonteeltaan aineistolähtöinen, enkä muodostanut ennakkohypoteeseja kysymyksistä (nk. hypoteesittomuus), sillä ne olisivat voineet heijastua analyysivaiheeseen. Tutkimukseni pääpaino oli keräämässäni aineistossa ja tutkimuksen eteneminen oli luonteeltaan induktiivista (Hirsjärvi ym. 2009, 164). Pyrin tarkastelemaan aineistoa monitahoisesti ja yksityiskohtaisesti.

Koska tutkimukseni kohdistui nimenomaan Keuruun musiikkileirille osallistuneiden opettajien ja oppilaiden kokemuksiin leirille osallistumisen vaikutuksista, leiristä oppimisympäristönä ja leirin erityispiirteistä, on tutkimukseni tapaustutkimus. Tutkimuskysymyksieni kautta tavoitteenani on lisätä ymmärrystä musiikkileiri-toiminnan merkityksestä. Näin ollen tutkimukseni pyrkimyksenä ei ole tuottaa yleistettävää tietoa. Luon pohdinta-osuudessa kuitenkin katsausta myös tulosten merkittävyyteen laajemmassa mittakaavassa, sillä tapaustutkimus voi tarjota yksittäistapauksen ylittävää tietoa (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006).

5.2 Aineiston keruu

Toteutin kesän 2013 musiikkileirin aikana kaksi teemahaastattelua, joissa haastattelin neljää leiriläistä. Tutkielmanprosessin silloisessa vaiheessa tavoitteenani oli kerätä tietoa Keuruun musiikkileiristä oppimisympäristönä. Suunnitelmanani oli haastatella useamman leiriläisen lisäksi opettajia leirin aikana. Leirielämän hektisyydestä ja järjestelyvastuista johtuen haastattelujen toteutus jäi kuitenkin aiottua vähäisemmäksi ja päätin jatkaa aineiston keruuta myöhemmin. Tehdyt haastattelut loivat pohjaa muun aineiston keruulle ja ohjasivat tutkimusta eteenpäin.

Haastattelukysymykseni koskivat musiikkileirille osallistumisen syitä, musiikkileirillä opittavia taitoja, leirin sisällöllistä mielekkyyttä ja eroavaisuuksia leirillä soittamisen ja talviajan musiikkiharrastusten välillä. Haastattelu oli luonteva valinta aineistonkeruutavaksi, sillä aineisto oli mahdollista kerätä musiikkileirin aikana, jolloin leirikokemukset olivat tuoreena mielessä. Haastattelu on joustava aineistonkeruutapa ja mahdollistaa monitahoisten vastausten esille saamisen ja mahdollistaa vastausten tarkentamisen (Hirsjärvi ym. 2009, 205).

Toteutin haastattelut parihaastatteluina, jotta tilanne olisi luontevampi ja rennompi ja haastateltavat saisivat tukea ja rohkeutta toisistaan. Molempien haastattelutilanteiden haastateltavat olivat suunnilleen samanikäisiä ja tuttuja toisilleen, jotta edellä mainitut piirteet toteutuisivat. Haastattelupaikkana oli leirin majoitus- ja opetuskäytössä olevan koulukeskuksen luokka. Toisen haastattelutilanteen loppupuolta keskeytti keskusradiosta kajahtanut kuulutus, mutta muutoin haastattelutilanteet olivat rauhallisia ja keskittyneitä. Haastattelutilanne eteni luomani haastattelurungon perusteella kysellen ja keskustellen, eli teemahaastatteluna. Olin miettinyt tarkentavia kysymyksiä mikäli saamani vastaukset olisivat lyhyitä ja tarkentavat kysymykset osoittautuivatkin tarpeellisiksi. Keräsin taustatietoja paperilomakkeella ja äänitin haastattelut myöhempää analysointia varten.

Valitsin haastateltavikseni neljä leiriläistä. Kaksi heistä oli ensikertalaisia ja kaksi leirikonkareita, joista toiselle leiri oli neljäs ja toinen oli Keuruun musiikkileirillä jo kuudetta kertaa. Huomioin haastateltavien valinnassa aiemman leirikokemuksen lisäksi

eri instrumentit: haastateltavien joukkoon valikoitui viulisti, kitaristi, oboisti ja huilisti. Kaikki haastateltavat olivat tyttöjä, joten poikien mahdollisesti erilaisia näkemyksiä ja kokemuksia haastattelut eivät tuo esille. Kysyin kaikkien haastateltavien huoltajilta luvan tutkimukseen osallistumiselle.

Päätin kerätä leiriläisiltä saamani aineiston rinnalle opettajien näkemyksiä leirin vaikutuksesta, jotta saisin monipuolisemman kuvan. Nuorten soittajien kun on ymmärrettävästi vaikea arvioida leirin vaikutusta omalle kehitykselleen. Toteutin aineiston keruun sähköpostitse lähetetyllä kyselyllä helmi-maaliskuussa 2014. Harkitsin aineiston keruuta haastattelemalla, mutta totesin, että on tarkoituksenmukaisempaa pyytää vastauksia kirjallisina. Näin pystyin saamaan useamman opettajan näkökulman ja aineiston keruu onnistui sujuvammin – niin tutkijan kuin tutkittavienkin kannalta.

Lähetin kyselyn sähköpostitse 11 opettajalle, joista kaikki olivat opettamassa Keuruun musiikkileirillä kesällä 2013. Kaikki vastasivat kyselyyn. Huomioin haastateltavia valitessani eri instrumentit sekä kokemuksen leiriopettajuudesta, jotta saisin mahdollisimman monipuolisia vastauksia. Kyselyyn vastaajissa oli sellisti, huilisti, trumpettisti, kitaristi, sähkökitaristi, kolme viulistia sekä kaksi orkesterin johtajaa, jotka olivat toimineet myös teorian- ja/tai rytmikan opettajina. Haastateltavista kolme oli opettanut leirillä 2–5 kesänä, viisi oli kuulunut henkilökuntaan 5–10 vuonna ja kolmella oli pitkän linjan kokemusta yli kahdeltakymmeneltä kesältä.

5.3 Tutkimukseen osallistujat

Haastattelemini leiriläisten henkilöllisyys ei tule ilmi tutkimuksessani eettisten tutkimusperiaatteiden mukaisesti. Haastatellut leiriläiset erotan toisistaan henkilöimällä heidät instrumenttinsa mukaisesti. Ensimmäisen parihaastattelun 12-vuotias huilisti ja 9-vuotias oboisti olivat leirillä ensimmäistä kertaa. Haastattelu toteutettiin seitsemäntenä leiripäivänä, joten oppilaat olivat jo saaneet monipuolisia leirikokemuksia. Toiseen parihaastatteluun osallistui 14-vuotias kitaristi, joka oli leirillä kuudetta kertaa sekä 15-vuotias viulisti, jolle leiri oli neljäs.

Myöskään opettajien vastaukset eivät henkilöidy, sillä osa heistä toivoi vastauksiensa pysyvän anonyymeinä. Henkilöllisyyden suojaamiseksi nimesin kyselyyn vastaajat heidän työnkuvansa alkukirjaimella alkavalla etunimellä: viuluopettajat Verna, Virpi ja Veera ja sello-opettaja Silja, puhallinopettajat Henrik (huilu), Klaara (klarineti) ja Taru (trumpetti), kitaraopettaja Kerkko ja sähkökitaraopettaja Sami sekä kapellimestarit Kosti ja Kaisa. Opettajista Kosti, Verna ja Klaara kuuluvat leirin pitkäaikaisimpiin opettajiin, he olivat toimineet opettajana jo 19–30 kertaa. Virpi, Kerkko, Henrik, Sami ja Taru vastasivat n. 5–10 leirikesän kokemuksella ja Kaisa, Veera ja Silja edustivat lähivuosina (2–5 vuotta) opettajaksi rekrytoitujen näkemyksiä.

5.4 Analyysi

Hirsjärven ym. (2009, 224) mukaan ymmärtämiseen pyrkivässä lähestymistavassa käytetään tavallisesti laadullista analyysia ja päätelmien tekoa. Tutkimustehtävääni, eli musiikkileirin merkityksen ja erityispiirteiden ymmärtämiseen, sopi parhaiten aineiston laadullinen lähestyminen. Leiriläisten haastattelut toimivat lähinnä tutkimukseni suunnanantajina ja alustavana aineiston keruuna. Litteroin haastattelut sanatarkasti ja teemoittelin aineiston. Opettajilta keräämistäni vastauksista muodostui tutkimuksen pääaineisto. Pyrin kuitenkin pitämään aineistoja analysoidessani molemmat näkökulmat mukana ja esitän vastauksia rinnakkain.

Kyselyvastaukset saatuni analyysi eteni perusteellisella tutustumisella aineistoon. Vastaukset toivat esiin monipuolisia näkemyksiä ja vaikutti siltä, että opettajat olivat vastanneet ajatuksella kysytyihin kysymyksiin. Joidenkin vastausten mukana oli kommentti vastaamisen nopeudesta ja lyhyistä vastauksista, mikä kuvasi ehkä opettajalle jäänyttä tuntemusta siitä, että kyselyyn olisi voinut käyttää enemmänkin aikaa. Vastaukset kuitenkin olivat monipuolisia enkä nähnyt tarpeelliseksi kysyä tarkennuksia kenenkään vastauksiin. Kommentit vastaamisen nopeudesta tuovat esiin myös sen seikan, että opettajan ei ole tarvinnut miettimällä miettiä millainen leirin merkitys on erilaisille soittajille tai kuinka leirin vaikutukset näkyvät, vaan hän on pystynyt nopeastikin tuomaan näkökulmansa esille. Tämä myös lisänee vastausten

luotettavuutta, sillä opettaja on vastauksensa harkitun muotoilemisen sijaan vastannut intuitiivisemmin, kuten haastattelutilanteessakin olisi vastannut.

5.5 Tutkijan rooli ja tutkimuksen luotettavuus

Laadulliselle tutkimukselle on tyypillistä että tutkijan arvolähtökohdat eivät voi olla vaikuttamatta tutkimukseen, sillä arvot muovaavat sitä, miten pyrimme ymmärtämään tutkimiamme ilmiöitä (Hirsjärvi ym. 2009, 161). Myös tämän laadullisen tutkimuksen kohdalla omat arvoni, omakohtaiset kokemukset leiristä ja lähtökohtani leiritoimijana ovat vaikuttaneet tutkimuksen näkökulman muodostumiseen ja tutkimukseen. Tutkijan roolissa toimin kuitenkin objektiivisesti pyrkimällä aktiivisesti rajaamaan esiymmärrykseni tutkimuksen ulkopuolelle, raportoimalla omat lähtökohtani tutkimuksen tekoon, käsittelemällä tutkimusta aineistolähtöisesti ja pyrkimällä objektiiviseen aineiston analyysiin. Aineiston asianmukaisuutta ja tulosten oikeellisuutta vahvistaakseni olen kuvannut mahdollisimman tarkasti aineiston keräämistä ja analyysin vaiheita, mikä kohentaa laadullisen tutkimuksen luotettavuutta (Hirsjärvi ym. 2009, 232).

6 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tutkimukseni tavoitteena oli selvittää leirille osallistuneiden oppilaiden ja opettajien kokemuksia ja näkemyksiä musiikkileirin vaikutuksesta soitto-opinnoista motivoitumiseen. Tutkimuskysymyksiini oli selvittää millainen vaikutus leiriopinnoilla on soittoharrastuksesta motivoitumiseen, millainen musiikkileiri on oppimisympäristönä sekä mitkä ovat Keuruun musiikkileirin erityispiirteitä.

Kyselyvastauksista ja haastatteluista käy ilmi, että niin opettajien kuin leiriläistenkin kokemusten mukaan musiikkileirille osallistumisella on positiivista vaikutusta soittoharrastuksesta motivoitumiseen. Musiikkileiri tarjoaa innostavan oppimisympäristön ja mahdollisuuden soittotaitojen kehittämiseen ja musiikin harrastamiseen kesäkauden aikana. Leirin sisällöissä toteutuu monia soitto-opintoja edistäviä ja motivaatiota lisääviä tekijöitä, jotka eivät välttämättä ole niinkään ominaisia talvikauden musiikkiharrastukselle. Kyselyvastauksia ja haastatteluja analysoidessani havaitsin, että aineistosta nousee esiin musiikkileiriopinnoille tyypillisiä piirteitä, jotka ovat leirin mahdollisen vaikuttavuuden keskeisiä elementtejä ja tarjoavat erinomaisia näkökulmia musiikkileirin arviointiin oppimisympäristönä sekä musiikkiharrastuksen motivoijana.

Tässä tulosluvussa esitän vastauksia tutkimuskysymyksiini näille leiriopinnoille ominaisten piirteiden näkökulmista. Esitän tekstissä rinnakkain opettajien kyselyistä sekä oppilaiden haastatteluista saamiani tuloksia ja tulkintoja niistä. Tuloksissa esittelemäni leiritoiminnan piirteet ovat Keuruun musiikkileirin lisäksi tyypillisiä myös muille musiikkileireille ja joiltain osin myös muunlaiselle kurssitoiminnalle ja musiikin harrastusmuodoille.

6.1 Musiikkileiri tukemassa musiikkiharrastusta

Keuruun musiikkileiristä saatu vuosittainen palaute on positiivista. Leirille osallistuminen on selkeästi hauskaa ja houkuttelee niin oppilaat kuin opettajatkin palaamaan vuosi toisensa jälkeen Keuruulle. Mutta kantaako leirin vaikutus myös leiriajan ulkopuolelle? Millainen vaikutus leirille osallistumisella on musiikinharastajille ja miksi leiri on hyvä ympäristö oppia ja harrastaa musiikkia – vai onko?

”Leirillä soitto-opinnot edistyvät vauhdilla, sillä oppitunteja on joka päivä.” (Kosti)

”Musiikkileirillä on valtava merkitys ennen kaikkea oppilaan motivoitumisessa.” (Kaisa)

”Leiri motivoi harrastamaan vertaisten rinnalla.” (Virpi)

”Totta kai leiri vie oppilasta eteenpäin. Todella monelle leiri on ollut myös aivan uuden motivaation löytymisen lähde.” (Silja)

”Leiri tarjoaa loistavat puitteet harjoitella intensiivisesti, hioa esim. jotain teknistä yksityiskohtaa opettajan päivittäisessä ohjauksessa, saada esiintymiskokemusta ja ennen kaikkea ruokkia musiikillista innostusta ja halua kehittyä soittajana.” (Veera)

Opettajien vastaukset tuovat yksiselitteisesti esiin sen, että leirillä soitto-opinnot edistyvät ja innostus tarttuu. Kaikkien vastaukset tuovat esille leirin positiivista vaikutusta oppimiseen ja soittoharrastuksesta motivoitumiseen. Osa opettajista toteaa vaikeaksi arvioida leirin vaikutusten näkymistä opintojen jatkuessa syksyllä, sillä heidän omia oppilaitaan ei ole ollut leirillä. Hekin kuitenkin arvioivat, ettei leiri voi olla vaikuttamatta edistymiseen ja innostukseen.

”Kyllä Keuruun musiikkileiri on paikka, josta saadaan innostusta ja kipinää itse soittamiseen ja se näkyy varmasti myös pitkälle leirin jälkeen. Kaikille ei leirillä soittaminen ole välttämättä se tärkein asia, mutta koska musiikin kanssa ollaan leirillä päivittäin paljon tekemisissä, on hyvät mahdollisuudet siihen, että jonkinlainen innostus leiriltä tarttuu mukaan.” (Kerkko)

”On vaikea arvioida, miten leirin vaikutukset näkyvät syksyllä, kun oppilaat palaavat opistoon, mutta leirin aikana kehitys on silmiinpistävä. Useinhan tilanne on se, että kesäloman alettua ei soittimeen ole paljon koskettu tai jos on harjoiteltu, harjoittelun laatu ei välttämättä ole ollut samalla tasolla kuin lukukauden aikana. -- Leirin aikana saadaan lähes kaikkien kanssa joku kappale esityskuntoon ja lisäksi oppilaat soittavat ja esiintyvät myös orkesterissa, pienyhtyeissä jne. Luulisin, että leirillä vallitseva innostava musiikillinen ilmapiiri ei voi olla vaikuttamatta soitto-opinnoissa edistymiseen.” (Veera)

Leirin viuluopettaja Verna, jonka omia oppilaita on vuosittain leirillä, toteaa että ”syksyllä huomaa heti, että oppilas on ollut leirillä”. Tämä omakohtainen havainto

vahvistanee myös muiden leiriopettajien arveluita leirin positiivisen vaikutuksen näkymisestä pidemmällä tähtäimelläkin. Myös itse leirillä oppilaana ollut, nykyään opettajakuntaa kuuluva Virpi toteaa että ”intensiivisyys ja leirin kesto on siihen riittävä, että pysyviäkin tuloksia tulee”. Leiriopinnot siis vievät soittotaitoa huomattavasti eteenpäin ja kymmenpäiväisen leirin aikana tapahtuva kehitys näkyy vielä leirin jälkeenkkin.

Leirille osallistuvien soittotaitoa edistää aineiston mukaan yksinkertaisesti jo sekin seikka, että ilman musiikkileiriä lapsi tai nuori ei välttämättä soittaisi lainkaan pitkän kesäloman aikana. ”Ainakin osalle heistä tulisi kesän kestävä soittotauko ilman ko. tapahtumaa” kirjoittaa leirin pitkäaikainen huiluopettaja Henrik. Kun opettajan viikoittaista kontrollia ja säännöllisiä harjoituksia ei ole, kesäaika aiheuttaa monelle lapselle ja nuorelle pitkän soittotauon. Tämä ehkä kertoo sisäisen motivaation puuttumisesta ja siitä että musiikkiharrastus ei vielä varhaisessa vaiheessa ole omaehtoista. Instrumenttien tekninen hallinta on haastavaa ja etenkin soitto-harrastuksen alkupuolella säännöllinen ammattiohjaus on ensisijaisen tärkeää. Leirin viuluopettaja Veera tuo vastauksessaan esille, että harjoittelua voi estää jo sekin, että soitin on yksinkertaisesti epävireessä eikä viritystaitoa ole. Vaikka soitin olisi kunnossa ja motivaatiota harjoitteluun löytyisi, ovat opettajan ohjeet Veeran kokemuksen mukaan voineet unohtua ja oppilas saattaa huomaamattaan harjoitella kappaletta väärin.

Musiikkileirit siis tuovat kaivatun kesälukukauden opistojen ja koulujen kesälomien keskelle. Jos soittotauko on koko kesän mittainen, menee syksyllä soittotuntien jatkuessa aikaa soittotaidon palauttamiseen. Jos soittaminen ei ole säännöllistä, laskee soitto kunto, soittaminen tuntuu hankalammalta ja harrastuksesta motivoituminen ehkä kärsii. Seuraavissa alaluvuissa erittelen aineistosta esiinnousseiden leirille tyypillisten piirteiden vaikutusta musiikin oppimiseen ja motivaatioon.

6.1.1 Intensiivinen ja tiivis kosketus musiikkiin

”Leiri on monella tapaa erinomainen tilaisuus paitsi opiskella soittoa pitkän kesäloman aikana, myös opiskella soittoa tavallista intensiivisemmin.” (Silja)

Kaikissa kyselyvastauksissa tuotiin esille musiikkileirin intensiivisyyden ja opetuksen tiiviyn merkittävyys ja erityisyys. Vastaavaan tehokuuriin ja päivittäiseen ammattiohjaukseen ei ole musiikkiopistoympäristössä mahdollisuutta. Musiikinopiskeluun tällainen periodimaisuus sopii kuitenkin erittäin hyvin ja tiivisopetusta sekä soiton suurta päivittäistä määrää voidaankin pitää yhtenä musiikkileiritoiminnan vahvuutena. Leirin pitkäaikainen klarinettiopettaja toteaa leiriopintojen ”vastaavan noin kahta kuukautta musiikkiopiston soittokauden soittotunneista”. Tällainen intensiivinen soittorupeama väistämättäkin edistää soitto-opintoja ja mahdollistaa huomattavan kehityksen lyhyessä ajassa. Soittotaidon nopea kehittyminen tarjoaa osaamisen ja oppimisen kokemuksia ja vahvistaa siten oppilaan hallintamotiiveja.

”Soittoteknisesti hyötyä tuo joka ”harrastajaryhmälle” nuo jokapäiväiset soittotunnit ja soiton suuri määrä päivittäin, oma soittotunti, orkesteri, harjoittelu ja joillakin myös bändi tm. yhteismusisointi. Fyysinen soittokunto kasvaa leirin aikana ja soitto helpottuu sen myötä. Tämä tunne motivoi varmasti monia.” (Taru)

”Leirin aikana saattaa tulla taidollisia pyrähdyksiä, koska tunteja on joka päivä. Intensiivisyys ja leirin kesto on siihen riittävä, että pysyviäkin tuloksia tulee.” (Virpi)

Päivittaiset soittotunnit ja siten opettajan lisääntynyt kontrolli mahdollistavat jumitilanteiden välttämisen, soittotekniikan korjaamisen ja esimerkiksi itsenäisen harjoittelun säännöllisyyden ja paremman laadun. Opettajien kokemusten mukaan talviajalla harjoittelu voi olla hyvin vähäistä tai vastaavasti paljon harjoittelevalle soittotunti kerran viikossa on liian harvoin:

”Talvikautena voi hyvinkin (lähes) viikon lorvailla ja valmistautua seuraavaan tuntiin vasta viime hetkellä. Leirillä on harjoiteltava joka ikinen päivä.” (Kosti)

”Leirillä on myös mahdollista korjata kehitystä jarruttavia ongelmia, koska opetusta on niin tiiviisti, ja niin opettajan kontrolli kuin oppilaan harjoittelukin lisääntyy.” (Silja)

”Kun soittotuntikontrolli on opettajan kanssa päivittäin, ei kovin usein oppilas joudu jumitilanteeseen paljon soiton vuoksi, mikä vaara arkisin on jos oppilas harjoittelee paljon ja käy soittotunnilla kerran viikossa.” (Taru)

Myös oppilaiden haastatteluissa nousi esiin soittamisen intensiivisyys. Kysyessäni musiikkileirin eroa talviajan opiskeluun musiikkiopistossa, sain vastaukseksi kommentit harjoittelun määrästä ja paremmasta keskittymisestä.

”Mä treenaan enemmän täällä.” (Oboisti)

"Täällä mä soitan paljon enemmän ku talvella. Ku sitten talvella on kaikki koulut ni ei sitten ehi niin paljoo eikä jaksa sitten niin paljoo esim. harjotella. Täällä voi keskittyä enemmän siihen musiikkiin. -- tääl on periaatteessa vähemmän aikaa harjotella niitä kaikkia kappaleita ku esim. viikko." (Viulisti)

Intensiivisyys sopii erittäin hyvin leirillä soitinopintonsa aloittaville, mikä tuli esille kahdeksassa vastauksessa kysyttäessä leirin vaikutusta soittoharrastustaan aloitteleville lapsille ja nuorille. Tehokas soittokuuri heti harrastuksen alussa mahdollistaa perusasioiden haltuunoton, kuten soittotekniikan tehokkaan harjoittelun.

"Minun mielestäni leiri on myös hyvä paikka aloittaa harrastus. Opettajan täytyy tietysti ottaa huomioon, että lapsi jatkaa soittamista jo hyvin pian jonkun muun opettajan ohjauksessa. Mitään tiettyä metodia ei kannata siis ottaa käyttöön, mutta tutustuminen soittimeen ja ihan perusasioiden (esim. viulun asettamisen) harjoittelu onnistuu leirillä erittäin tehokkaasti, sillä oppilas ja opettaja tapaavat päivittäin. Näinhän ei musiikkiopistoissa juuri koskaan tapahdu." (Veera)

"Erittäin hyvä tapa aloittaa soittaminen, koska tunnit ovat joka päivä, jolloin voidaan kontrolloida hyvät ja luontevat soittoasennot ko. soittimeen" (Klaara)

"Alkuvaiheessa olevalle soittajalle leiri tarjoaa mahdollisuuden pitää huolta hyvistä soittoasunnoista, otteista ja puhaltajalla ansatsin muodostumisesta, kun 9 päivänä peräkkäin on soittotunti. Arkityössä tällainen on mahdotonta." (Taru)

"Leirillä erittäin hyvä aloittaa soittaminen, joka päivä soittotunti ja vielä apuopettajan mahdollisuus omalle harjoittelutunnille." (Verna)

"Aloittelija saa leirillä hyvän alkusysäyksen ja lahjakkuudesta riippuen voi verrata yhden musiikkiopistolukuvuoden tulokseen!'" (Virpi)

Tiivisopetus soitinopintojen alussa on erinomaista niin jousi- kuin puhallinsoitinopettajienkin mielestä oikean soittoasennon ja ansatsin muodostumisen vuoksi. Vernan mainitsema mahdollisuus apuopettajaan ei ole ollut taattua viime vuosina henkilökunnan karsimisen myötä. Nuorimpia leiriläisiä on kuitenkin ohjattu säännölliseen itsenäiseen harjoitteluun niin soitinopettajien kuin leirin valvojenkin toimesta. Virpin vastauksesta päätellen etenkin aloittelijoiden edistyminen voi tiiviin soittorupeaman myötä olla todella huomattavaa.

Toisaalta myös jo pidemmällä oleville, tavoitteellisille harrastajille intensiivinen harjoittelu ja tiivisopetus tarjoaa mahdollisuuden soittotaidon harppaukseen ja mahdollistaa kehitystä jarruttavien tekijöiden korjaamista. Tämä ruokkii niin satunnaisten soittelijoiden kuin tavoitteellisempienkin musiikin harrastajien motivaatiota. Kerkko ja Veera huomioivat, että leirillä valmistetaan esiintymisohjelmistoa ja

omaksutaan musiikkia melko nopeassa aikataulussa, mikä on hyödyllistä musiikkiharrastuksen jatkon kannalta.

Leirin intensiivisyyttä mahdollistaa ja edistää se, että oppilaat keskittyvät musiikkiin eikä leirin aikana ole esimerkiksi koulun velvoitteita. Tämä tuli esiin myös aiemmin lainaamassani viuluoppilaan kommentissa. Sähkökitaraopettaja Sami kertoo talvikauden eroavaisuudeksi seikan, että ”leirillä sekä oppilas että opettaja ovat virkeimmillään ottamaan vastaan ja jakamaan tietoa mm. loma-ajankohdan vuoksi.” Saman mainitsee myös Klaara: ”Opiskelu on intensiivistä, -- mahdollisuus keskittyä soittamiseen paremmin.”

”Oppilaat ovat eri ympäristössä, ei ole koulua eikä läksyjä. Kaikki tavoitteellinen toiminta liittyy musiikkiin. Saa keskittyä vain soittamiseen.” (Verna)

Kun oppilaat keskittyvät ja soittavat paljon, he saavuttavat tavoitteellisen harjoittelun myötä näkyviä tuloksia lyhyessä ajassa. Harjoittelun tulokset konkretisoituvat leirin esiintymisissä, joissa onnistuminen ja raikuvat aplodit palkitsevat tavoitteellista työtä. ”Kehityksestä pääsee nauttimaan lyhyemmässä ajassa [kuin talvikaudella]”, toteaa Kaisa. Tämä tuo esille soittoharrastuksen hallinta- ja saavutusmotiivit: soittotaidon harppaus lisää hallinnan ja oman pystyvyyden tunnetta.

6.1.2 Monipuolista ohjelmaa ja opetusta

Yhtenä leiriopintojen vahvuutena ja motivaatiota lisäävänä tekijänä opettajien vastauksista nousi esiin leirin opetuksen ja ohjelman monipuolisuus. Tämä piirre liittyy osittain jo aiemmassa luvussa käsittelemääni tiiviiseen musiikin tekemiseen. Soittotuntien ja itsenäisen harjoittelun lisäksi oppilaat osallistuvat päivittäin orkesteri- tai yhteopetukseen, musiikkiharrastusta tukeviin workshoppeihin (draama, sävellys, kuoro/lauluyhtye, rytmiiikka) sekä Soiton paikka -konsertteihin yleisönä tai esiintyjinä (vrt. Luku 2). Oman instrumentin soittamisen lisäksi leiriläisten siis tulee oltua tekemisissä musiikin kanssa monella tavoin ja musiikkiharrastuksen monipuolisuus ja mahdollisuudet konkretisoituvat.

Sähkökitaraopettaja Sami kirjoittaa että ”leirillä on musiikillisesti yleissivistävä vaikutus”. Leirin laaja instrumenttivalikoima ja monipuolisen ohjelmiston edustamat eri musiikkityylit paitsi sivistävät myös luovat perspektiiviä omaan soittoon ja avaavat uusia näkökulmia ja vaihtoehtoja musiikin harrastamiseen. Leirillä huomaamattaankin tutustuu eri musiikkityyleihin konserttien ja monipuolisen soitto-ohjelmiston myötä. Virpi arvioikin leirin opettavan eri musiikinlajien ja toisten harrastusten arvostamista. Veera puolestaan nostaa monipuolisesta opetustarjonnasta esille yhtye- ja orkesteriopetuksen ainutlaatuisuuden aloittelijoiden kannalta: ”on aivan ainutlaatuista, että jopa leirillä soittoharrastuksena aloittavat lapset pääsevät mukaan orkesteriin”.

Leirillä ensikertaa olleiden haastattelussa nousi esille monipuolisen ohjelman mukavuus. Soittajat kokivat tärkeäksi sen, että oman instrumentin harjoittelun lisäksi oli mahdollisuus osallistua muuhun toimintaan, tuottaa musiikkia eri tavoin. Oboisti mainitsi myös esiintymisen yhtenä kivoimmista asioista leirillä.

”Kivointa on ollu ehkä se kun on päässy [mukaan] useempaan asiaan ja sit on päässy nyt esiintymään. (Haastattelija: Mitä ne useimmat asiat on?) - - Niinku se laattasoitinorkesteri. Ja sit mä oon C-orkesterissa ja tossa kuorossa.” (Oboisti)

Monipuolinen ohjelmatarjonta heijastaa leirin positiivista ja innostavaa ilmapiiriä, mutta aiheuttaa myös opettajien havaintojen mukaan haasteita leirityölle. Leiriläisten lukujärjestykset täyttyvät helposti liiankin täyteen ja keskittyminen hajaantuu, kuten Veera ja Silja tuovat kommentteissaan esille.

”Leirillä on ainutlaatuinen mahdollisuus keskittyä musiikkiin intensiivisesti. Jos päivät ovat liian täynnä ohjelmaa, menee tämä mahdollisuus mielestäni hukkaan. Soittaminen on vaikeaa ja vaatii ihan oikeasti harjoittelemista ja keskittymistä. Kaikessa innostuksessa ja leirihuumassa täytyisi löytyä rauhaa myös työn tekemiselle. Tätä kautta saavutettu onnistumisen ilo ruokkii entisestään kehitystä!!” (Veera)

”Omien soittotuntien lisäksi oheistoimintaa alkaa olla niin paljon, että lapsien tulisi osata valita ”lukujärjestykseensä” vain kohtuullinen määrä muuta, jotta aikaa jäisi oikeasti itse asialle, eli soitolle.” (Silja)

Toisaalta myös valinnaisuuden lisäämistä toivotaan ja uusien kurssien, kuten kamarimusiikin, toteuttamista ehdotetaan. Sopivan suhteen löytyminen oman instrumentin soittamisen ja valinnaiskurssien sekä riittävän levon ja vapaa-ajan välille etsii kunkin leiriläisen kohdalla balanssiaan.

6.1.3 Sosiaalinen ja yhteisöllinen ympäristö

Myös leirin sosiaalinen luonne ja yhteisen tekemisen vahvuus nousee aineistosta esille. Leirillä kaverit nousevat merkittävään rooliin niin soittoharrastuksen tukemisessa kuin leirille osallistumisen houkuttelevuudessakin. Leiriläisistä muodostuu usein tiiviitä kaveriporukoita, jotka tapaavat vuosittain leirillä.

”No täällä on vaan niin kivaa ja täällä on meillä semmonen porukka sillein kavereita että me aina sitten tavataan täällä ja sillein.” (Kitaristi)

”Odotan leirissä eniten talven aikana sitä kun tapaa nää kaikki kaverit ja sit tääl vaan on semmonen hyvä leirifiilis ku harjotellaan niitä kaikkia lauluja konsertteihin ja se on kivaa.” (Viulisti)

Paitsi että leirillä muodostuvien kaveriporukoiden yhteishenki saa palaamaan leirille, ruokkii se myös innostusta musiikkiharrastukseen leirin aikana. Kaisa arvioi yhdessä tekemistä, yhdessä oppimista ja kavereiden kanssa soittamista yhdeksi merkittäväksi motivaation lisääjäksi sekä lapsen musiikillisen kasvun tueksi. ”Muitten opiskelijoiden kuten myös opettajien innostava kannustus motivoi opiskeluun”, kirjoittaa leirin pitkäaikainen kapellimestari Kosti. Myös Silja toteaa leirillä muihin musiikin harrastajiin luotujen kontaktien tarjoavan lisämotivaatiota harrastamiseen. Taru arvioi leirikokemusten ja -elämysten vauhdittavan koko seuraavan vuoden harjoitteluintoa:

”Pidempään soittoharrastusta jatkanut saa leiriltä usein niin voimakkaan positiivisen kokemuksen yhdessä kaverien kanssa soittaen vietetystä elämyksekkäästä leirijajasta, että yksin tuo hyvä muisto antaa potkua harjoittelulle pitkin vuotta. Mielessä paluu seuraavana kesänä jatkamaan leireilyä.” (Taru)

Leirin sosiaalinen luonne nostetaan myös esille etsittäessä eroja talvikauden opetukseen. Sami toteaa leirin poikkeavan musiikkiopistosta sosiaalisena ympäristönä, sillä musiikkiopistossa ei välttämättä tapaa kuin muutamia samalle opiskelupäivälle sattuvia kavereita. Muihin harrastajiin luotavien kontaktien ja leirin sosiaalisen puolen rinnalle nousee myös leirikavereiden tarjoama esimerkki. Opettajien kommentit ”musiikkileirillä kaikki soittavat”, ”uusien tai vanhojen kavereiden kanssa leiri motivoi harrastamaan vertaisten rinnalla” ja ”leirin aikana tapaa paljon saman ikäisiä soittajia” antavat viitteitä siitä, että ympäristön tarjoama esimerkki on lasten ja nuorten toimintaa ohjaavaa. Kun ympärillä kaikki muutkin soittavat, tuntuu soittoharrastus luontevalta ja soittoharrastuksen piiristä saadut ystävät voivat osaltaan tukea harrastuksen jatkoa

tulevaisuudessa. Harrastaminen omien ikätovereiden rinnalla lisää harrastuksen merkittävyyttä. Vaikka musiikin harrastajia on paljon, eivät harrastusmuodot aina mahdollista yhteisöllisyyttä ja vertaistukea.

”Soittoharrastuksen alussa oleva nuori saa nähdä ja kuulla pidemmällä olevia ja tämä on monesti motivaatiota lisäävä tekijä”, huomauttaa Kerkko. Näin ollen pidemmällä olevien seuraaminen voi myös antaa lisämotivaatiota ja visiota omasta kehityksestä. Taru huomauttaa, että vaarana voi olla itsen vertaaminen toisiin edistyneempiin soittajiin, mutta toteaa, että leirin ilmapiiri ei sitä ruoki.

6.1.4 Kannustava ja rento ilmapiiri

Kahdeksan opettajaa mainitsee vastauksissaan leirin hyvän ja innostavan ilmapiirin. Ilmapiirillä todetaan olevan tärkeä vaikutus soittoinnon tarttumiseen, opinnoissa edistymiseen ja soittoharrastuksen jatkumiseen. Kuten edellä mainittu Tarun vastaus tuo esille, monentasoisten soittajien yhteisö voisi altistaa kilpailulle ja vertailulle, mutta Keuruun leirin ilmapiiri ei kokemusten mukaan tällaista ruoki. Vaikka leiri on intensiivinen ja oppiminen tehokasta, mahdollistaa ilmapiiri opintojen rentouden. Tämä tuli esille niin opettajien kuin oppilaidenkin vastauksissa.

”Sillon tuolla kotona jos jotain harjottelee, niin on sillein että pakko oppia. Mut tääl on sillein että jos ei opi, niin ei se oo niin kauheeta, se on sillein jotenkin rennompaa.”
(Kitaristi)

”Koska musiikkileirillä on mahdollisuus tähdätä puhtaasti musiikillisen ilmaisun kehittymiseen, ja orkesterisoittoa on paljon, on leiriläisillä mahdollisuus karistaa suorituspaineita (ei tutkintoja).” (Virpi)

Leiriopintojen rentoutta mahdollistavat mm. tutkintopaineiden puuttuminen, ympäristön vaihto ja kesäajan rentous. Tyypillisesti leirillä opettaja on eri kuin talvikaudella, joten tavoitteet ovat lyhytaikaisempia ja ehkä väljempinä. Toisaalta taas oman opettajan johdolla harjoittelu kesäajalla tuo varmasti opetukseen uusia piirteitä kun ympäristö ja puitteet ovatkin toisenlaiset ja niin opettaja kuin oppilaskin on ”puoliksi lomalla”.

Verna mainitsee vastauksessaan oppilaan saavan leirillä opastusta kappaleisiin, joita hän itse haluaa soittaa. Myös tämä kommentti viitanee suorituspainoiden ja

ohjelmistotavoitteiden puuttumiseen, vaikka varmasti oppilaiden kappaletavoitteita huomioidaan talvikaudellakin. Virpi toteaa leirin hyvän ja kaikenlaisen musiikin hyväksyvän ilmapiirin luovan hyvän pohjan elinikäiselle musiikin harrastamiselle ja konserteissa käymiselle sekä mahdollistavan kipinän treeni-innostukseen.

Rento ilmapiiri ja yhteissoiton painottaminen karistavat siis suorituspaineita, joihin kaikki musiikin harrastajat varmaankin jossain vaiheessa törmäävät. Monenlaisen musiikin soittaminen erilaisissa kokoonpanoissa ja useat esiintymiset madaltavat kynnystä esiintymiseen ja totuttavat erilaisiin esiintymistilanteisiin kuten Sami ja Taru kirjoittavat vastauksissaan:

”Mahdollinen kynnys esiintymiseen pienenee rennon ilmapiirin ja harjoitettavan yhteissoiton myötä.” (Sami)

”Leiri mahdollistaa esiintymiseen tottumisen luonnollisena osana soittoharrastusta. Tällöin latautuva jännittäminen ja esiintyminen on luontevaa ja normaalia ja asenne esiintymiseen on positiivinen. Joillakin oppilailla saattaa olla esim. 6 esiintymistä leirin aikana, jos esiintyy soolona matineassa, yhtyeellä, kuoron kanssa, bändissä ja pari kertaa orkesterilla.” (Taru)

6.1.5 Vaihtelua ja uusia näkökulmia

Instrumenttiopettaja on vahvasti läsnä lapsen ja nuoren soittoharrastuksessa ja leirillä on mahdollisuus saada uusia vaikutteita toiselta soitonopettajalta. Yli puolet opettajista mainitsee vastauksissaan opettajavaihdon. Sen todetaan tuovan uusia näkökulmia ja olevan hyödyllistä soitto-opintojen varhaisessa vaiheessa.

”Toivon mukaan saa uusia näkökulmia toiselta opettajalta oman opettajan ohjeistuksen lisäksi.” (Verna)

”Tunneilla, kun opettaja on todennäköisesti eri kuin musiikkiopistossa, opettajavaihdos saattaa toimia ongelmaa avaavana” (Virpi)

”On myös tärkeää, että jo melko varhaisessa vaiheessa tapaa muitakin viulunsoitonopettajia kuin vain ”oman” opettajan. Jotkut asiat saattavat loksahda paikoilleen, jos vain joku toinen sattuu sanomaan ne eri sanoin.” (Veera)

”Leirillä on mahdollisuus opiskella eri opettajalla ja saada uusia vaikutteita.” (Klaara)

”Joskus opettajanvaihto edes lyhyen leirin ajaksi voi auttaa (ainakin hetkeksi), kun opettamisen näkökulma mahdollisesti muuttuu.” (Silja)

Opettajavaihdoksen merkitystä tuodaan esille etenkin kysyessäni leirille osallistumisen vaikutusta oman kehitysvaiheen tai motivaation kanssa painivalle nuorelle sekä tavoitteelliselle musiikinharrastajalle. Toisen opettajan erilaiset soittoharjoitteet, ohjelmistovalinnat ja ylipäätään erilainen persoona tuovat soittotunneille vaihtelua. Silja mainitsee, että opettamisen näkökulman vaihtuminen voi auttaa motivaatio-ongelmien ratkaisemiseen, ainakin lyhytaikaisesti. Myös Virpi toteaa opettajan vaihdoksen saattavan avata ongelmia. Opettajavaihdos on Keuruun leirillä tyypillisempää jousisoittajille kuin puhaltajille, sillä esimerkiksi etenkin oboen ja trumpetin soittajat ovat pääsääntöisesti leiriopettajan oppilaita talvellakin. Jousisoittajilla opettajan vaihtaminen taas on tavallista – vaikka oma opettaja olisikin leirillä, on tyypillistä valita toinen soitto-opettaja vaihtelun vuoksi.

Uutta inspiraatiota ja näkökulmia voi hakea uudelta opettajalta lyhyelläkin opetusjaksolla, mutta leirillä on mahdollista myös syntyä pidempiaikainen jatkumo, kun leiriläisen opettaja voi olla peräkkäisinä kesinä sama usean vuoden ajan. Lyhytaikainen opettajavaihdos mahdollistaa pitkäaikaisten tavoitteiden puuttumisen ja siten ehkä tuo väljyyttä tavoitteellisuuteen. Kuten Veera huomauttaa, ”opettajan täytyy tietysti ottaa huomioon, että lapsi jatkaa soittamista jo hyvin pian jonkun muun opettajan ohjauksessa. Mitään tiettyä metodia ei kannata siis ottaa käyttöön.” Tämä kohdistuu etenkin soittoharrastuksensa alussa oleviin tai leirillä soitinopintonsa aloittaviin oppilaisiin.

6.1.6 Elämyksellisyyttä ja hauskuutta

Yhdeksi musiikkileirin merkitysten tarkastelun näkökulmaksi vastauksista nousee kiistatta leirin tarjoamat kokemukset, elämykset ja hauskuus. Jos soittoharrastus ei tarjoa elämyksiä ja hyvää mieltä, miksi sitä jatkaisikaan. Kun musiikkileiriläinen saa hyviä kokemuksia niin musiikkiharrastuksesta kuin leirille osallistumisestakin, saa harrastus lisää jatkuvuutta. Leiriläisten kommentit – ”täällä vaan on niin kivaa (kitaristi)”, ”hyvä leirifilis (viulisti)”, ”kivaa on ollu, ei ainakaan tylsää (huilisti)”, ”kiva opettaja, orkesterissa tosi hauskaa (oboisti)”, tuovat esille leirin hauskuuden.

Kommenttien lisäksi konkarileiriläisten osallistumiskerrat puhuvat puolestaan siitä, että leirille halutaan yhä uudelleen.

Opettajat tuovat vastauksissaan esille hyvien leirikokemusten vaikutuksen harrastuksen jatkuvuuteen seuraavasti:

”Pidempään soittoharrastusta jatkanut saa leiriltä usein niin voimakkaan positiivisen kokemuksen yhdessä kaverien kanssa soittaen vietetystä elämyksekkästä leiriajasta, että yksin tuo hyvä muisto antaa potkua harjoittelulle pitkin vuotta. Mielessä paluu seuraavana kesänä jatkamaan leireilyä.” (Taru)

”Koska leirillä on myös kivaa, sinne halutaan uudestaan ja harrastuksen jatkuvuus mahdollisesti lisääntyy, sikäli kun talven aikana musiikkiopistossa saatava opetus siihen myös kannustaa ja on kyllin laadukasta.” (Virpi)

”Leiri saattaa olla ainoa syy soiton jatkamisen, sitä odotetaan ja sen avulla jaksetaan taas seuraava opintovuosi.” (Sami)

”Minulla on ollut jo useana vuonna leirillä oppilas, joka ei enää harrasta soittamista lukuvuoden aikana, mutta haluaa tulla leirille vuosi toisensa jälkeen, koska kokee soittamisen siellä (ja leirin muutenkin) niin mukavaksi. On siis ilmeistä, että epämotivoituneelle harrastajalle leiri voi olla se viimeinen juttu, joka pitää hänet kiinni harrastuksessa.” (Veera)

Opettajien vastaukset kertovat, että leirin hauskuus ja leirikokemukset pysyvät lapsen tai nuoren mielessä seuraavan lukuvuoden ajan ja auttavat jatkamaan musiikkiharrastusta talven yli. Joillekin leiri voi olla todella merkittävässä asemassa soitinopintojen jatkumista harkitessa ja motivoida jatkamaan soittamista, jotta pääsee taas osallistumaan leirille. Säännöllisen soitto-opetukseen osallistumisen loputtuakin leirille osallistuminen voi olla mielekästä ja edistää muuten omaehtoisesti tapahtuvaa musiikin harrastamista, kuten Veeran vastaus tuo esille. Tai innostus musiikkiin ja soittamiseen voi herätä uudelleen, kuten Veera jatkaa vastaustaan:

”Parhaassa tapauksessa kelkka voi kääntyä leirin ansiosta. Tähän voivat vaikuttaa esim. leirin innostava ilmapiiri tai vaikkapa erilainen opettaja ja sen myötä uusi näkökulma soittamiseen. Mikä voisikaan olla tärkeämpää kuin että lapset tai nuoret, joille musiikkiopinnot eivät muuten ole ’kolahtaneet’ saavat leirillä positiivisia musiikkiin ja soittamiseen liittyviä kokemuksia. Nämä varmasti vaikuttavat tulevaisuudessa heidän suhtautumisessaan musiikkiin ja kulttuuriin.” (Veera)

Virpillä ja Veeralla on myös omakohtaista kokemusta leirin vaikutuksesta soitinopintojen jatkumiseen, sillä he ovat molemmat olleet aikoinaan oppilaina Keuruun musiikkileirillä. Leiri on selkeästi myös heidän kohdallaan ollut musiikkiharrastusta edistävä ja tärkeä kokemus, sillä he ovat toiminnassa mukana edelleen. Veera arvelee

että ”omalla kohdallani nimenomaan musiikkileirillä saatu kokemus sinfoniaorkesterissa soittamisesta oli merkittävä tekijä, jotta kipinä musiikkiharrastukseen säilyi.”

Musiikkileiri siis tarjoaa musiikillisia kokemuksia ja elämyksiä, jotka edistävät soittoharrastuksesta motivoitumista ja leirille osallistumisen hauskuus lisää harrastuksen jatkuvuutta. Kaisa arvioi leirin tarjoamien musiikillisten elämysten kasvattavan ja lujittavan lapsen minäkuvan kannalta tärkeää musiikkisuhdetta ja siten olevan tärkeitä lapsen ja nuoren kasvulle ja kehitykselle syvemmin. Virpi ja Sami mainitsevat vastauksissaan leirikokemusten luovan pohjaa elinikäiselle musiikin harrastamiselle.

6.2 Tulosten yhteenveto

Tutkimuskysymykseni jakautui kolmeen alakohtaan, joista ensimmäisessä pyrin tarkastelemaan musiikkileirin merkitystä oppilaiden soittoharrastuksesta motivoitumisen näkökulmasta. Kaikki kyselyyn vastanneet 11 opettajaa ja 4 leiriläistä toivat vastauksissaan esille leirin positiivisen vaikutuksen motivaation kasvuun ja soitto-opinnoissa edistymiseen. Soitto-opintojen huomattiin edistyvän vauhdilla leirillä ja leiriympäristön todettiin motivoivan harrastamaan vertaisten rinnalla. Leiriopintojen intensiivisyyden ja soiton päivittäisen suuren määrän todettiin mahdollistavan taidollisia pyrähdysjä ja huomattavaa soittokunnon kasvua ja näin vahvistavan oppilaan soittohallinnan tunnetta. Intensiivisyys ja sen mukanaan tuomat edistymisen ja pystyvyyden kokemukset siis vahvistavat suoritus- ja saavutusmotiveita, jotka Kosonen (2010; 2001) luokittelee yhdeksi nuorten soittamiseen liittyväksi motiiviryhmäksi.

Leirin opetuksen ja ohjelman monipuolisuuden taas kerrottiin avaavan oppilaille uusia näkökulmia ja vaihtoehtoja musiikin tekemiseen ja tuovan perspektiiviä omaan soittoon. Leiriläiset pääsevät kehittämään musiikillisia taitojaan eri tavoilla ja laajentamaan kokemuksiaan musiikkiharrastuksesta. Kun leiripäivä täyttyy monipuolisesta ohjelmasta, tulee huomaamattaankin oltua tekemisissä musiikin kanssa koko päivä. Välillä ehkä yksitoikkoiselta tuntuva soittimen parissa puurtaminen saa vaihtelua ja tukea

esimerkiksi laulamisesta, rytmiiikkapajasta tai säveltämisestä. Monipuolinen ohjelma kursseineen ja konsertteineen tarjoaa polkuja musiikin kokonaisvaltaiseen kokemiseen ja siitä nauttimiseen ja siten ruokkii oppilaan musiikillista innostusta. Nämä piirteet lukeutuvat musiikillisiin motiiveihin, jotka ovat nuorille tärkeimpiä syitä harrastaa musiikkia (Kosonen 2001, 78).

Vuorovaikutusmotiiveista tärkeimpiä nuorille soittajille ovat Kososen (2001) tutkimuksissa osoittautuneet kontakti opettajaan, opettajalta saatu mallivaikutus, tuki ja kannustus. Leiriympäristössä oman opettajan lisäksi mallia ja tukea ovat antamassa koko leiriperhe henkilökuntineen ja leiriläisineen. Leirikaverit tarjoavat vertaistukea ja yhdessä eläminen ja soittaminen tuo joskus yksinäiseltä vaikuttavaan harrastukseen vahvan yhteisöllisen puolen. Soittoharrastuksen parista saadut ystävät voivat osaltaan lisätä harrastuksen jatkuvuutta ja lisäksi leirillä tiiviiksi muodostuvat kaveriporukat houkuttelevat palaamaan leirille uudestaan seuraavana vuonna.

Yhteisöllisyys ja sosiaalisuus mahdollistavat myös leirin kannustavan ja rennon ilmapiirin syntymisen. Niin opettajat kuin oppilaatkin ovat ”puoliksi lomalla” ja leirillä pääsee karistamaan suorituspainetta. Oppiminen tapahtuu eri ympäristössä, ehkä eri opettajan johdolla ja keskellä Suomen kaunista kesää. Nämä seikat tuovat vaihtelua totuttuun talviajan rutiiniin ja opettajan vaihdos voi olla monelle myös motivaatioon vaikuttava tekijä, sillä soittamisen motivaation kyseenalaistaminen voi useasti liittyä yhteistyöhön oman soitonopettajan kanssa. Muutoinkin väliaikainen opettajanvaihdos tekee vastausten mukaan hyvää nuorille soittajille, sillä jo soitto-opintojen varhaisessa vaiheessa on hyvä saada uusia näkökulmia toiselta soitonopettajalta.

Kun kaikki edellä mainitut kolahtavat kohdalleen – soitto-opinnot edistyvät, pääsee mukaan monipuoliseen ja innostavaan opetukseen, saa uusia oivalluksia ja kokemuksia, kaverit kannustavat – on leiri parhaimmillaan mainio elämysten, hauskan kesäajan ja soittamisen motivaation tarjoaja. Niin soittamistilanteeseen, omaan pystyvyyteen kuin kontakteihinkin liittyvät soittamisen motiivit mahdollistuvat ainutlaatuisella tavalla ja leirillä vallitseva innostus voi tarjota flow-kokemuksia ja unohtumattomia elämyksiä.

Tutkimukseni toinen näkökulma oli tarkastella leirille osallistumisen vaikutusta erilaisille musiikin harrastajille. Kysyin opettajien näkemyksiä musiikkileirin annista neljälle eri harrastajatyypille. Soittoharrastuksensa alussa olevan soittajan kohdalla opettajat painottivat päivittäisen ohjauksen merkittävyyttä ja ainutlaatuisuutta, siihenhän ei musiikkiopistossa ole mahdollisuutta. Ammattiopettajan päivittäisen ohjauksen todettiin mahdollistavan perusasioiden tehokasta harjoittelua ja antavan harrastukselle hyvän alkusysäyksen. Toiset leiriläiset taas toimivat mallina aloittelijalle ja pidemmälle opinnoissaan ehtineen näkeminen ja kuuleminen voi monen kohdalla lisätä motivaatiota harrastukseen. Lisäksi leirin sosiaalisuus ja saman harrastuksen parista löytyvät kaverit sekä positiiviset ja monipuoliset kokemukset soittoharrastuksesta ruokkivat innostuneisuutta. Soittoharrastus aloitetaan tyypillisesti varhaisessa vaiheessa ja lapsen kehittyessä vanhempien motivaatio harrastuksen jatkumiseen voi olla suurempi kuin soittajan itsensä. Onkin tärkeää, että lapselle muodostuu omakohtainen merkityssuhde soittoharrastukseen eikä mahdollisesti myöhemmin vastaan tuleva motivaatiopula käänny uhmaksi vanhempia kohtaan. Kososen (2001) tutkimuksessa soittamisen kriisivaihe sijoittui 10–12-ikävuoden tienoille. Tämän ikäluokan soittajat kuuluvat Keuruun leirin kohderyhmään, sillä yleensä yli kolmannes leiriläisistä on 9–12-vuotiaita (ks. Kaavio 1). Innostavat leirikokemukset voivat auttaa ohittamaan tuon motivoitumisen kannalta tärkeältä vaikuttavan ikäkauden ja samalla leiri ohjaa nuoria soittajia ottamaan vastuuta omasta harrastuksestaan.

Yhteismusisointi on leirillä vahvassa roolissa ja jo aloittelijat pääsevät mukaan orkestereihin ja yhtyeisiin. Yhteissoiton painottuminen onkin tulosten mukaan hyödyllistä monella tapaa. Vasta-alkajat saavat ensimmäisen kosketuksensa yhtye- ja orkesterisoittoon ja pienissä musiikkiopistoissa soittaville leiriorkesteri taas tarjoaa kokemuksen isossa orkesterissa soittamisesta. Yhteissoiton kautta vahvistuva vertaistuki taas voi auttaa motivaatio-ongelmien purkamiseen ja kokemus sinfoniaorkesterissa soittamisesta voi pitää yllä kipinää soittamiseen aina musiikin ammattilaisuuteen saakka.

Musiikki on monelle lapselle ja nuorelle yksi harrastus monien joukossa eikä soittamiseen liity erityisiä tavoitteita. Inspiroivassa ympäristössä satunnainenkin soitteliija saattaa saada kipinän, joka tuo soittamiseen uutta intoa ja jatkuvuutta. Myös

tämän harrastajaryhmän kohdalla korostuvat leirin tarjoamat elämykset, kokemukset ja uudet näkemykset, jotka lujittavat lapsen ja nuoren musiikkisuhdetta. Tärkeään arvoon nousee myös leirin sosiaalisuus ja vertaiskannustus. Leiri luo pohjaa elinikäiselle musiikin harrastamiselle ja konserteissa käymiselle sekä avartaa käsitystä musiikin monipuolisuudesta.

Oman kehitysvaiheen tai motivaatio-ongelmien kanssa painivalle nuorelle leirille osallistuminen voi auttaa eteenpäin monella tavalla. Niin kyselyvastausten perusteella kuin omien huomioiden perusteella, leiri voi olla jollekin ainoa syy jatkaa soittoharrastusta ja se auttaa jatkamaan seuraavan lukuvuoden yli. Intensiivisen leirin aikana on mahdollista korjata kehitystä jarruttavia ongelmia ja opettajanvaihdos voi avata uusia näkökulmia soittamiseen ja lisätä intoa harrastukseen. Ja jälleen kerran innostava ilmapiiri, monipuolinen tekeminen ja leirikaverien vertaistuki kannustavat eteenpäin.

Tavoitteelliselle musiikin harrastajalle opettajat kertovat leirin tarjoavan uusia haasteita ja valmiuksia muusikkona kasvamiseen. Ammattitaitoiset opettajat ohjaavat tavoitteelliseen itsenäiseen työskentelyyn ja keksivät lisähaasteita pitkälle opinnoissaan ehtineelle oppilaalle. Leirillä voi valmistaa ohjelmistoa nopeassa ajassa, kehittyä tiiviin opetuksen ja harjoittelun myötä huomattavasti ja saada esiintymiskokemusta. Esiintymiset ovat oleellinen osa soittoharrastusta ja tärkeitä niin vasta-aloittaneille kuin edistyneemmillekin soittajille. Leirin aikana oppilas esiintyy lyhyellä aikavälillä moneen kertaan, niin yksin kuin yhdessäkin ja tämä liittyy esiintymistilanteet luontevaksi osaksi musiikkiharrastusta.

Tutkimukseni kolmantena näkökulmana oli tarkastella musiikkileiriä ja erityisesti Keuruun musiikkileiriä oppimisympäristönä. Verrattuna musiikkioppilaitosten talvikauteen, leiri ensinnäkin on opettajien ja leiriläisten kokemusten mukaan intensiivisempi tunnelmaltaan ja sisällöltään. Leirillä harjoittelu tiivistyy, opettajan kontrolli lisääntyy ja oppilas saa keskittyä vain soittamiseen ja yhdessäoloon ilman koulun velvoitteita. Leirillä saa keskittyä vain musiikkiin, niin opettaja kuin oppilaskin ovat kesäajankohdan vuoksi virkeimmillään. Harjoittelun tuloksista pääsee nauttimaan lyhyemmässä ajassa, jolloin oppiminen on näkyvämpää ja siten palkitsevaa. Yhteissoitto

ja yhdessä tekeminen nousevat vastauksissa leirin vahvuuksiksi. Yhteisöllisyys luo innostavaa tunnelmaa ja yhteissoiton painottaminen nähdään kannustavana ja suorituspaineita karistavana. Leiri poikkeaa musiikkiopistoympäristöstä sosiaalisena ympäristönä, sillä musiikkiopistossa oppilas ei välttämättä näe kuin muutamia samalle opiskelupäivälle sattuvia kavereita.

7 POHDINTA

Työskentelyni musiikkileirin parissa on ajanut pohtimaan leirin merkitystä ja antia eri toimijoiden kannalta. Mikä tekee leiriläisen kokemuksesta onnistuneen ja saa palaamaan leirille uudelleen seuraavana kesänä? Mikä vakuuttaa leiriläisen vanhemman siitä, että leiri on vähintäänkin hintansa arvoinen? Miksi soitonopettaja tulee leirille viettämään kesälomaansa ja opettamaan huonolla palkalla yöpyen patjamajoituksessa koululuokkien nurkissa? Mikä vakuuttaisi avustusten myöntäjät toiminnan laadukkuudesta ja tuen tarpeesta? Miten toiminnan näkyvyyttä ja arvostusta saisi kasvatettua paikallisesti? Kuinka toimintaa tulisi kehittää ja uudistaa?

Tutkimukseni tulokset osoittavat, että Keuruun musiikkileiri on erinomainen paikka oppia ja harrastaa musiikkia, saada iloa ja motivaatiota soittoharrastukseen ja viettää elämyksellistä leiriaikaa kavereiden ja musiikin parissa. Toiminta on musiikkikasvatuksellisesti arvokasta ja osallistujilleen antoisaa. Musiikkileirille osallistuminen tukee musiikkiharrastusta paitsi lisäten ylimääräisen kesälukukauden pitkän kesätauon keskelle, myös tarjoten erilaisen ja innostavan, musiikin opiskelulle sopivan oppimisympäristön. Kymmenpäiväinen leiri mahdollistaa soitto-opinnoille tärkeiden motiivien vahvistamista ja taitojen oppimista niin aloittelijoiden, opinnoissaan pitkälle edenneiden soittajien, satunnaisten soittelijoiden kuin motivaatio-ongelmien kanssa painivien harrastajienkin kohdalla.

Keuruun musiikkileiri on huomattu hyväksi, monipuoliseksi ja tehokkaaksi ympäristöksi oppia musiikillisia taitoja hausalla tavalla. Leirin intensiivisyys ja oppimisen tehokkuus lisäävät oppilaan pystyvyyden tunnetta ja siten vahvistavat suoritus- ja saavutusmotiiveja. Leiri musiikillisena ympäristönä on monipuolinen ja rikas ja väistämättä tartuttaa innostusta ja vahvistaa musiikillisia motiiveja soitto- ja konserttikokemuksineen. Leirin yhteisöllisyys ja sosiaalisuus luovat ystävyys-suhteita ja lisäävät kaveripiiriä harrastuksen parista, tuovat kaivattuja kontaktimotiiveja. Mallia ja tukea ovat soitonopettajan lisäksi tuomassa koko kaksisataapäiväinen leiriperhe ja kavereilta

saatava kannustus ja vertaistuki on ensiarvoisen tärkeää. Ilmapiiri on innostava ja leirillä on elämyksellistä ja hauskaa, musiikki ja sen yhdessä tekeminen ovat keskiössä.

Keräämäni tutkimusaineiston lisäksi musiikkileiriyhdistyksen vuosittain toteuttama palautekysely kertoo yleisestä tyytyväisyydestä leirin sisältöön. Niin oppilaat kuin opettajatkin nauttivat leiriajasta ja tutkimustulokset vahventavat leirin merkitystä myös motivaation kasvun ja taitojen karttumisen osalta. Intensiivisyys sopii musiikinoppimiseen ja leiri tarjoaa elämyksiä ja yhteisöllisyyttä osallistujilleen ja on tunnelmaltaan innostava ja kannustava. Tulokset ovat samankaltaisia Anneli Korhosen vuonna 1983 toteuttaman neljän musiikkileirin toimintaa tutkivan gradun tulosten kanssa. Korhonen havaitsi niin opettajien kuin oppilaidenkin kokevan musiikkileiritoiminnan tarpeelliseksi. Kesälukukauden merkitys ja toiminnan innostavuus painottuivat vastauksissa. Oma tutkimukseni tuo näkökulmia siihen mikä toiminnasta tekee innostavaa ja leirille osallistumisesta merkittävää. Korhosen ja Pesosen tutkimukset tuovat esille myös leirien koulutus- ja kulttuuripoliittisen näkökulman ja alueellisen eriarvoisen musiikinopetuksen vähentämisen. Vaikka musiikinopiskelumahdollisuudet ovat kasvaneet vuosikymmenten aikana, on musiikkileiri edelleen mainio paikka pienen opiston soittajalle kartuttaa monipuolisia yhteissoittokokemuksia. Ja rikastuttaahan leiritoiminta konsertteineen alueellista kulttuuritarjontaa huomattavasti.

Tutkimusaineisto ei juurikaan tuonut esille musiikkileirin mahdollisia negatiivisia vaikutuksia tai kehittämisen kohteita. Yksi opettaja mainitsi uhkana olevan itsensä vertaamisen muihin edistyneempiin soittajiin ja toinen opettaja arveli ohjelman monipuolisuuden aiheuttavan ongelmia leiriläisen keskittymiselle. Kehittämiskohteita kysyttäessä todettiin, että paikallisia voitaisiin houkutella paremmin osallistumaan leiritoimintaan ja konsertteihin ja leiriläisten majoitustiloja voitaisiin pyrkiä rauhoittamaan ja rauhallista oleilua lisäämään. Leirille osallistuja voi väistämättäkin kohdata soittoharrastukseen tai leirillä viihtymiseen negatiivisesti vaikuttavia tilanteita, kuten ryhmäytymisongelmia, kiusaamistilanteita tai turhautumisen ja epäonnistumisen tunteita. Pitkän leirin väsyttävä vaikutus etenkin pienten leiriläisten kohdalla on huomattava ja koti-ikävä voi vaivata. Näiden näkökulmien puuttuminen aineistosta ajaakin arvioimaan kyselylomakkeen ja haastattelukysymysten muotoilua.

Leiritoiminnan positiivisten vaikutusten ja negatiivisten uhkien tasapuolisempi arviointi olisi vaatinut ehkä suurempia kysymyksiä mahdollisista negatiivisista tekijöistä. Tutkimuksen luotettavuuden näkökulmasta voin kuitenkin todeta, että keräämäni tutkimusaineisto vastasi tutkimuskysymyksiini hyvin ja aineiston kokoamistapa soveltui tähän tutkimukseen. Tutkimuksen tulokset vastaavat tutkimusaineistoa ja uskon tulkintojeni tuovan esiin ilmiön olennaiset ja todelliset piirteet.

Yhdistyspohjaisen leiritoiminnan haasteena on leiritöiden talkootyöpainotteisuus ja vastuunkantajien vähyys. Toimivat yhteistyökuviot paikallisten toimijoiden suuntaan hakevat uomaansa ja toiminnan talouden turvaaminen on jokavuotinen haaste. Järjestelyjen sujuvuus vaatii paljon organisointia, tietotaitoa ja monen osa-alueen hoitamista tiedotuksesta markkinointiin, tila- ja aikataulusuunnitteluun, taloushallintaan ja yhteydenpitoon eri osapuoliin. Korhonen esittää tutkielmansa toimenpideehdotuksena musiikkileiritoiminnan kaipaavan tulevaisuudessa koko maan kattavaa selvitystyötä. Korhosen ehdottama musiikkileirien kattojärjestö voisi tarjota hyödyllistä apua maamme musiikkileiritoiminnan säilymiselle ja monipuolistumiselle. Toisaalta musiikkiopistojen soitonopettajat ja koulujen musiikinopettajat ovat tärkeässä roolissa ohjaamassa lapsia ja nuoria kesäajan musiikinoppiin ja ovat osaltaan turvaamassa leiriläispohjan säilymistä.

Musiikkileiritoiminnan jatkotutkimuksena olisi mielenkiintoista selvittää maamme leiritoiminnan nykyistä tilaa ja leirien järjestäjäorganisaatioiden taustoja. Leiritoimijoiden olisi hyödyllistä tehdä yhteistyötä vahvemmin alueellisten musiikkiopistojen kanssa ja rakentaa toimivia yhteistyökuvioita paikallisverkostoon. Keuruun musiikkileirin mahdollisuutena on säilyttää paikkansa yhtenä Suomen vanhimmista ja monipuolisimmista musiikkileireistä ja kasvattaa tunnettuuttaan ympäri maan. Leirin yhteyteen syntyneen Soiton paikka -festivaalin kautta toiminta rikastuttaa paikallista kulttuuritarjontaa ja tarjoaa mahdollisuuksia matkailun kehittämishankkeisiin ja kesäasukkaiden kulttuuripalvelutarjontaan. Leiriaika konsertteineen ja oheisohjelmineen on myös otollinen ajankohta erilaisten ja eri kohderyhmille suunnattujen musiikkikurssien järjestämiselle.

LÄHTEET

Hallam, S. (2009). Motivation to learn. Teoksessa S. Hallam, I. Cross & M. Thaut (toim.) *The Oxford Handbook of Music Psychology*, 285–293. Oxford: OUP.

Hanifi, R. (2005). Vapaa-ajan harrastukset – itse tekeminen, aktiivinen harrastaminen. Teoksessa M. Liikkanen, R. Hanifi & U. Hannula (toim.) *Yksilöllisiä valintoja, kulttuurien pysyvyyttä. Vapaa-ajan muutokset 1981–2002*, 117–134. Helsinki: Tilastokeskus.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2009). *Tutki ja kirjoita*. Helsinki: Tammi.

Huotilainen, M. (2013). Musiikin oppimisen erityisyys neurotieteen näkökulmasta. Teoksessa P. Jordan-Kilkki, E. Kauppinen & E. Korolainen-Viitasalo (toim.) *Musiikkipedagogin käsikirja – Vuorovaikutus ja kohtaaminen musiikinopetuksessa*, 97–110. Tampere: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy.

Hyry-Beihammer, E. K., Joukamo-Ampuja, E., Juntunen, M.-L., Kymäläinen, H. & Leppänen T. (2013). Instrumenttiopettaja oppilaan kokonaisvaltaisen muusikkouden kehittäjänä. Teoksessa M.-L. Juntunen, H. M. Nikkanen & H. Westerlund (toim.) *Musiikkikasvattaja: Kohti reflektiivistä käytäntöä*, 150–182. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kauppila, R. (2007). *Ihmisen tapa oppia*. Jyväskylä: PS-kustannus.

Korhonen, A. (1983). Musiikkileiri musiikinopetuksen kentässä : kuvaus neljän leirin toiminnasta Keski-Suomen läänin alueella kesällä 1983. Jyväskylän yliopisto. Musiikin laitos. Pro gradu.

Kosonen, E. (1996). *Soittamisen motivaatio varhaisnuorilla*. Jyväskylän yliopisto. Musiikkیتieteen laitos. Licensiaattityö.

- Kosonen, E. (2001). *Mitä mieltä on pianonsoitossa?: 13–15-vuotiaiden pianonsoittajien kokemuksia musiikkiharrastuksestaan*. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä Studies in the Arts 79. Väitöskirja.
- Kosonen, E. (2010). Musiikkiharrastusten motivaatio. Teoksessa J. Louhivuori & S. Saarikallio (toim.) *Musiikkipsykologia*, 295–309. Jyväskylä: Atena Kustannus.
- Läntisen Keski-Suomen musiikkileiriyhdistys ry:n säännöt (1977).
- Myllyniemi, S. & Berg, P. Nuoria liikkeellä! Nuorten vapaa-aikatutkimus 2013. Nuorisosiain neuvottelukunnan julkaisuja, nro 49.
Haettu 16.4.2014 osoitteesta: [http://www.tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2013/08/Nuoria liikkeellä Julkaisu Nettiversio korjattu.pdf](http://www.tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2013/08/Nuoria_liikkeellä_Julkaisu_Nettiversio_korjattu.pdf)
- Nurmi, J. E. & Salmela-Aro, K. (2002). Modernin motivaatiopsykologian perusta ja käsitteet. Teoksessa J. E. Nurmi (toim.) *Mikä meitä liikuttaa – Modernin motivaatiopsykologian perusteet*, 10–27. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Partanen, P. (2009). *"Koko talo soi": Klemetti-opisto suomalaisen musiikkikulttuurin kehittäjänä*. Helsingin yliopisto. Tutkimuksia 310. Väitöskirja.
- Partti, H., Westerlund, H & Björk, C. (2013). Oppimiskäsitykset reflektiivisen musiikkikasvattajan toiminnan ohjaajina. Teoksessa M.-L. Juntunen, H. M. Nikkanen & H. Westerlund (toim.) *Musiikkikasvattaja: Kohti reflektiivistä käytäntöä*, 54–70. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Pesonen, K. (2002): *Soi saloilta soitto: Juuan musiikkileiri osana Pohjois-Karjalan musiikinopetuskulttuuria 1969-2000*. Joensuun yliopisto. Pro gradu.
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. (2006). KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkojulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. <<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>>. Viitattu 20.4.2014.
- Saarikallio, S. (2013). Musiikki on kokemuslaji. Teoksessa P. Jordan-Kilkki, E. Kauppinen & E. Korolainen-Viitasalo (toim.) *Musiikkipedagogin käsikirja – Vuorovaikutus ja*

kohtaaminen musiikinopetuksessa, 37–42. Tampere: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy.

Toimintasuunnitelma 2013, Läntisen Keski-Suomen musiikkileiryhdistys ry

Toimintakertomukset vuosilta 1979–1985, Läntisen Keski-Suomen musiikkileiryhdistys ry.

Tuovila, A. (2003). *”Mä soitan ihan omasta ilosta!” Pitkittäinen tutkimus 7–13-vuotiaiden lasten musiikin harjoittamisesta ja musiikkiopisto-opiskelusta.* Sibelius-Akatemia. DocMus-yksikkö. Studia Musica 18. Stakes: Lapset kertovat. Väitöskirja.

Tynjälä, P. (1999). *Oppiminen tiedon rakentamisena – Konstruktivistien oppimiskäsityksen perusteita.* (1.–2. painos). Helsinki: Tammi.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2002). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi.* Helsinki: Tammi.

Vuosikertomus 2013, Läntisen Keski-Suomen musiikkileiryhdistys ry.

LIITTEET

Liite 1: Kyselylomake opettajille

Taustatiedot

Nimi?

Työpaikka?

Kuinka monena vuonna olet ollut Keuruun musiikkileirillä opettamassa?

Oletko ollut oppilaana leirillä?

Oletko ollut muissa tehtävissä leirillä?

Musiikkileirin merkitys oppilaalle soittoharrastuksesta motivoitumisen näkökulmasta, musiikkileiri oppimisympäristönä

1. Millaisia havaintoja olet tehnyt musiikkileirille osallistumisen vaikutuksista soitto-opinnoissa edistymiseen?
2. Millaisena näet musiikkileirin vaikutuksen erilaisille soittajille? Mitä leirillä on tarjota seuraaville esimerkkitapauksille:
 - a. Soittoharrastuksensa aloittava tai alussa oleva lapsi tai nuori
 - b. Lapsi tai nuori, satunnainen soitteliija, jolla ei ole erityisiä tavoitteita soittonopiskelun suhteen
 - c. Oman kehitysvaiheen ja/tai motivaatio-ongelmien kanssa painiva nuori
 - d. Tavoitteellinen musiikin harrastaja ja/tai tuleva musiikin ammattilainen
3. Millaisena näet musiikkileirillä soittamisen ja opiskelun verrattuna musiikkioppilaitosten talvikauteen?
4. Mitä musiikkiharrastuksen kannalta tärkeitä taitoja leirillä opitaan?

Keuruun musiikkileirin erityispiirteet ja musiikkileirin tulevaisuuden näkymät

5. Kuvaile Keuruun musiikkileiritoimintaa. Mikä on mielestäsi hyvää, missä olisi kehitettävää?
6. Mitä erityistä on nimenomaan Keuruun musiikkileirissä?

Liite 2: Haastattelurunko leiriläisten parihaastatteluihin

1. Musiikkileiriläisen taustatiedot (lomake ennen haastattelun alkua)

- Nimi, ikä, soitin
- Monettako kertaa olet Keuruun musiikkileirillä?
 - Oletko ollut muilla musiikkileireillä?
- Miten ja missä harrastat musiikkia talvikauden aikana?
- Saanko tarvittaessa kysyä täydennystä vastauksiin myöhemmin esim. sähköpostitse?
 - Kyllä Eisähköpostiosoite: _____

2. Leirille osallistumisen syyt

- Miksi tulit Keuruun musiikkileirille tänä kesänä?
- Mitä odotit musiikkileiriltä?
- Mikä on mukavinta leirissä?
 - Leirillä soittamisessa?

3. Leirillä opittavat taidot, leirin vaikutus motivaatioon

- Kuinka musiikkileirillä soittaminen ja oppiminen eroaa talviajan musiikkiharrastusympäristöstä?
 - Millaisia kokemuksia leirin yhteissoitosta, konserteista, ilmapiiristä?
- Motivaatiota leiristä?
- Mitä olet oppinut leirillä?